

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

תשובה מתענוג | עמ' ב
נקודה מעובדת משיעור ח' תשרי ע"ה

אמונה ובטחון (3) | עמ' ד
שיעור לבנות תיכון יעלת חן

דרישת המצוות וקירוב לתורה | עמ' טז
אחרי סליחות והתרת נדרים; וואך-נאכט מזרחי, וינגורט ושרון

ברית אור-הלל-ישראל שי' מזרחי | עמ' כ
כ"ט אלול ע"ז - כפ"ח

הרמב"ם היומי (1) | עמ' כד
הקדמת הרמב"ם

דבר יום ביומו | עמ' לד
שבוע יום הכיפורים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת יום הכיפורים תשע"ח
חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה
לכל עם ישראל!

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org
לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

נקודה מעובדת משיעור ח' תשרי ע"ח

תשובה מתענוג

"מה הרי' שאל מעמך", "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'" – מאה ברכות בכל יום; תענוג הוא 1000, סוד אלף אורות שנתנו למשה בסיני, תכלית מתן תורה – רק שבחטא העגל הפסדנו אותם, אך הם חוזרים (למשה רבינו וממנו לכל ישראל) בכל שבת (ובפרט בשבת שבתון, יום הכיפורים, בו מתגלה "סלחתי כדברך"), והוא סוד נשמת ישראל בעל שם טוב כנודע, שעיקר חידושו – תשובה מתענוג.]

התשובה מתענוג מודגשת במיוחד בשנה זו, בה מראש השנה עוברים מיד לענג שבת של שבת תשובה ויום כיפור עצמו – שהוא תמיד בגדר "שבת שבתון" – חל בשבת.

עשרת ימי תשובה – ימי תענוג

עם ישראל לא מסתפק ב"שנה טובה" אלא חפץ ומאהל "שנה טובה ומתוקה" – הטוב צריך להיות נראה ונגלה, במתיקות ותענוג מורגשים. לכן בימי פתיחת השנה – החל מראש השנה ועד יום הכיפורים (שנקרא גם הוא "ראש השנה" בספר יחזקאל) – לצד היותם ימים נוראים, מורגשת עבודת התשובה מתוך תענוג, התענגות על הזכות להיות יהודי, על כל ענין של תורה ומצוות ועל כל דבר שבקדושה לו אנו זוכים.

ראש השנה רומז לראש העליון – לכתר שפנימיותו תענוג. "מצות היום בשופר", לשון שופרא ותענוג, וגם במלכויות ובזכרונות עבודתנו היא לגרום לה' להתענג ומתוך כך לרצות למלוך עלינו ולזכור אותנו לטובה – וכדי לגרום לה' להתענג גם עלינו להכנס לחוית תענוג (שהרי "הרי' צלך [ידע מה למעלה – ממך] על יד ימינך [אהבה בתענוגים]"). לכן, כבר בליל ראש השנה, פותחים את מנהגי החג באכילת תפוח בדבש – התפוח הוא סמל הערבות והמתיקות המשתלשלת

ארבע מדרגות תשובה

דרגות^א רבות יש בתשובה, זו למעלה מזו. חז"ל מלמדים כי העושה "תשובה מיראה" זדונות נעשו לו כשגגות ואילו העושה "תשובה מאהבה" זדונות נעשו לו כזכויות (משום שהם גרמו לו, בסופו של דבר, לשוב אל ה' באהבה רבה). שתי דרגות אלה, שנזכרו בגמרא, הן בגדר "הנגלת לנו ולבנינו" – כנגד אותיות **וה שבשם**. למעלה מהן, מלמדת החסידות, יש שתי מדרגות תשובה שבגדר "הנסתרת להוי' אלהינו", כנגד אותיות **י-ה שבשם**: "תשובה משמחה", כאשר עיקר חוית התשובה הוא שמחת ההתקרבות לה' מן הריחוק והחשך של החטא, ועוד למעלה ממנה "תשובה מתענוג", כאשר כל התשובה היא רק חויה של תענוג בהתאחדות המלאה עם ה' (מעבר להתקרבות, בה עדיין מורגש שיש כאן בן רחוק שחוזר אל אביו, והבן והאב נעשים אחד ממש).

ולסיכום:

י	תשובה מתענוג
ה	תשובה משמחה
ו	תשובה מאהבה
ה	תשובה מיראה

[ורמז נאה באותיות קצרות: **יראה אהבה שמחה תענוג** עולות 1111. יש כאן 4 דרגות של 1: יראה היא 1 – כמאמר חז"ל "כתיב ה' יראת הוי' היא חכמה וגו'", שכן בלשון יוני קורין לאחת הן" – בחינת נקודה, "אחת היא יונתי תמתי" ("לשון יוני", בו "קורין לאחת הן", הו"ס "אחת היא יונתי"!); אהבה היא 10, ספירה שלמה הכוללת 10 מדרגות כנודע; שמחה היא 100, סוד

^א נרשם על ידי איתאל גלעדי.

אינן נשמתו שלמה. בחסידות מוסבר שגם הבכיה צריכה להיות רווית שמחה ותענוג (כפי שזלגו עיני רבי עקיבא דמעות כאשר שמע את סודות שיר השירים). והרמז: **בכיה** ברבוע פרטי – **ב** ברבוע, **כ** ברבוע, **י** ברבוע, **ה** ברבוע – עולה **תענוג!** כלומר, **התענוג** הוא-הוא המחבר את **הבכיה** (ברבוע פרטי) עם **החדוה** (ברבוע כללי) וממלא את שניהם. שתהיה שנה טובה ומתוקה – מלאת תענוג אלקי!

מהעולמות העליונים לעולם הזה (בסוד **פרי צדיק** [= **תפוח**] עץ חיים), בפרט בשנת תשע"ח, **תהא שנת עץ חיים** וטובלים אותו בדבש כדי להכפיל את המתיקות.

כל בקשות השנה החדשה, מערב ראש השנה ובכל הוספות התפלה בעשרת ימי תשובה, הן על חיים (עד שאת המלה "חיים" כופלים **יג** פעמים, כנגד **יג** מדות הרחמים, בתפלות שמו"ע של עש"ת) – "כי עמך מקור חיים", מקור כל התענוגים, כמבואר בחסידות.

את ערב יום כיפור מענגים במאכל ובמשתה (כשמחת פורים ממש...) – תענוג החודר את כל מנהגי היום (הכפרות, הקיצור בתפלה, הטבילות ואפילו המלקות²) – ומתוכו נכנסים ליום הקדוש בו חווים בתוך ה"ועניתם את נפשותיכם" חויה מרוממת של "לחיותם ברעב" בתענוג מכל רגע של צום.

רמזי תענוג

בתפלות עשרת ימי תשובה חותמים **"המלך המשפט"** (אותיות **"משפט המלכה"**, אותו מזכיר שמואל הנביא לקראת הכתרת מלך ישראל – כידוע שבימי המלכת ה' אנו מתפללים על מלכות ה' דלעילא ועל המלכת מלך ישראל כפשוטו לתתא, "שום תשים עליך מלך", 'שום' לעילא 'תשים' לתתא) – בגימטריא **תענוג!**

תענוג עולה **חדוה** ברבוע³ – מלת השמחה המיוחדת לראש השנה, בו נאמר "אכלו משמנים ושתו ממתקים כי חדות הוי' היא מצוכם". אכן, בלב היהודי באה תמיד החדוה לצד בכיה – "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא" – ובפרט בימים הנוראים, בהם אומר האריז"ל שמי שאינו בוכה אות הוא כי

² **תענוג** עולה 23 ברבוע (כדלקמן) ו-**מלקות** עולות 24 ברבוע. החבור שלהם הוא כבר 24 בהשראה, 1105 – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' [אחד].".

³ **תענוג** עולה 23 ברבוע ו-**תשובה** עולה 31 (אל) פעמים
23 יחד (תשובה מתענוג) = 6,1242, צירופי **אור!**

ז"ך אלול ע"ז - כפר חב"ד

אמונה ובטחון (3)

שיעור לבנות תיכון יעלת חן

היום אנחנו עושים מה שצריך לעשות, וצריך לעשות בבטחון שה' יצליח בידינו.

א. "רצוא" האמונה

אמונה פשוטה ועבודת האמונה

רק כדי להבהיר קצת יותר: כשאומרים שמישהו מאמין – סתם, "אני מאמין" אצל כל יהודי, אפילו שלא שומר תורה ומצוות, אומר "אני מאמין בה'", יש לי אמונה בלב – הוא לא בתנועה נפשית של "רצוא". יש שאדם מאמין וזהו, במצב ניטרלי כזה – לא עולה ולא יורד, הוא מאמין, יש לו אינרציה כפי שנקרא במדע, האמונה מובילה אותו קדימה בחיים, אבל אין לו משימות מיוחדות של מצוות כי הוא רק מאמין, וגם אין לו את ה"רצוא" שאנחנו מתארים כאן.

אם כן, יש אמונה פשוטה – לא על האמונה הזו מדובר כאן, אלא על עבודת האמונה. עבודת האמונה היא לעלות, לברוח אל תוך ה', "רצוא", "אם רץ לבך שוב לאחד" – "שוב" למטה. למה אמרנו את זה? כי המצב הבסיסי של אמונה הוא כל הזמן, לא רק רגעים – אנחנו מאמינים תמיד, יהודים מאמינים בני מאמינים, מקבלים זאת מאברהם אבינו, כמו שנקרא תיכף. אבל הרגעים המיוחדים האלה של התעצמות עם האמונה – שמוסבר כאן שהם התבודדות עם ה', בריחה אל תוך ה', התעצמות עם האמונה – הם ספורים יחסית לעבודת השליחות היום-יומית, שהיא "שוב", "וחי בהם"³. כך כתוב כאן (במשפט שכבר קראנו):

יום צמיחת הגאולה

שלום^א לכל הבנות. יש כאלה שנוהגים מכ"ה אלול עד ראש השנה לומר את היום של מעשה בראשית. לא יודע אם עשיתן זאת. בשבת קראו מ"בראשית" עד "יום אחד", אתמול יום שני והיום יום שלישי. אז היום אנחנו ביום שה' ברא את הצמחים, כולל עץ החיים. כתוב על משיח "צמח שמו ומתחתיו יצמח" – זה יום שמסוגל לצמיחת הגאולה, צמיחת מלך המשיח.

"רצוא ושוב" – מאמונה לבטחון

הגענו לעמוד נה. לומדים על אמונה ובטחון והרעיון כאן שהם "רצוא ושוב" – אמונה היא "רצוא" אל ה' והבטחון הוא "שוב" מתוך בטחון שה' יצליח בידי אז אני שב לעולם לעשות את השליחות שלי. כשאדמו"ר הזקן בתניא מתאר אמונה הוא אומר שהיא מצב בו אדם חושב שאין לו שום מצוה לקיים, ה' ברא אותו רק כדי להאמין – זה סוג של "רצוא", כאילו הסתלקות מהעולם. אבל אחר כך, כשהוא מתחזק – "צדיק באמונתו יחיה", כשהוא מקבל מהאמונה חיות – הוא חוזר לקיים את כל המצוות בחיות חדשה, כמו שכתוב "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם". זו תכלית הכוונה – להגיע מאמונה לבטחון.

אמרנו שבעולם הזה הזמנים שאדם באמת מרגיש שהוא בורח אל ה', לתוך ה', עוזב את הכל, הם מעטים, והזמן שהוא מקדש לקיים את השליחות שלו למטה הוא הרבה, כל היום. כל

ב נאמר "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק", "רצוא ושוב" = תורה, היינו שכללות כל התורה כולה היא דפק החיים האלקיים שבבחינת "רצוא ושוב". נכונות היהודי בכל רגע ורגע של חייו

א נרשם על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה.

אין לנו בית ספר, המצב יורד – אבל צריך לדעת שבפנימיות הכל בעליה, צריך להיות מאד פקח כדי להרגיש את העליה. כך כתוב כאן, שבחיצוניות יש ירידה אבל בפנימיות יש עליה – לקראת הגאולה כל הזמן עולים. ה"רצוא" מתגבר. יש יהודי ברחוב שאומר שהוא מאמין בלב, אף שלא מקיים כלום – "גם זו טובה", לאט-לאט האמונה שלו תתגבר ותתגלה. יש ביטוי היום שיהודי מתחזק – יש אמונה בסיסית שקיימת, אבל צריך להתחזק. בכלל בעולם האמונה לקראת הגאולה מתחזקת. בחיצוניות חושבים שיש מדע, יש טכנולוגיה, משך יותר ממאה שנה, מאתים שנה, גדולי המדע (במרכאות) חשבו שהמדע בא להחליף את האמונה. יש מדע ולא צריך אמונה. זו דוגמה קלאסית לירידת הדורות – יש ירידה ונראה שיש פחות ופחות אמונה. אבל בפנימיות, רואים היום, מתחילה התגלות של אמונה בכל העולם, על אף כל ההשגים המרשימים ביותר של המדע והטכנולוגיה. אין לנו משהו נגד המדע, אלא רק משהו נגד המדען שחושב שהמדע בא להחליף את האמונה. שוב, בפנימיות יש עליה – לקראת הגאולה יש עליה הדרגתית בהתגברות ה"רצוא".

אמונה ("רצוא") ובטחון ("שוב") – לא-תעשה

ועשה

כאשר תיקבע ההלכה לע"ל בבית שמאי שמקו הנבורות העולות למעלה וד"ל), היום ההלכה כבית הלל. בית שמאי ובית הלל הם "רצוא ושוב". בית שמאי הם גבורה, שמאל, אש, שעולה מלמטה למעלה, ובית הלל הם חסד, ימין, מים, שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך. יש משהו בפנימיות שהעולם בווער בעירה חיובית – "אנו רוצים משיח עכשיו". כשהרבי צועק "משיח נאו" מה זה? זו בעצם תופעה של בית שמאי לצעוק "משיח נאו" – התגברות של רצון לביאת משיח, וכבר רוצים עכשיו, תיכף ומיד ממש.

בעולם הזה, רגעי ה"רצוא" במלים לשעות ה"שוב" רגעי ה"רצוא" הם מעט מאד, ומעט בטל ברוב – רגעים ביחס לשעות.],

התגברות ה"רצוא" – עלית הדורות

אך לעתיד לבוא, כאשר העולם יתהפך [כביטוי חז"ל "עולם הפוך ראיתי"]. (לאחר העליה ההדרגתית בהתגברות ה"רצוא" ה"רצוא" של העולם תופס תאוצה לאט-לאט. משיח יבוא כאשר נרצה שהוא יבוא, אז בשביל שהגאולה תבוא צריך להגביר את ה"רצוא" שלנו, את הרצון להתעלות.

מצד אחד, יש מושג של ירידת הדורות – מדור לדור אנו פחות חכמים, אין היום חכמים בתורה כמו פעם, ובכלל בכל הענינים של קדושה וטהרה יש ירידה (והראיה שרוב המצות של סדרי "קדשים" ו"טהרות" לא נוהגות היום). אבל בפנימיות העולמות יש עלית הדורות – מיום ליום עולים. זה נכון תמיד, לפעמים נראה שיש ירידה –

למסור את נפשו על קדושת שמו יתברך, לקיים את מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל", היינו ה"רצוא" ואילו קיום שאר המצות בבחינת "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" היינו ה"שוב". "ושוב" = ש-די, שמו של השי"ת "שאמר לעולמו די" ו"שדי באלקותו לכל בריה ובריה", הנותן כח לכל או"א לעשות חיל בשליחותו בעולם. הרגשת שם ש-די בחיים שלי היא מקור הבטחון (מבואר בחסידות שהרגשת שם ש-די היינו הרגשת הנסים הנסתרים שה' עושה בלבושי הטבע). והנה, "ושוב" (ש-די) ועוד "וחי בהם" = שכונה (אור ה' השוכן בקרבנו ונותן לנו כח לעשות חיל) = "נאל כל החיים] יש בטחון", כמו שיתבאר. לפני כל מצוה שאנחנו מקיימים, ובעצם בכל רגע ורגע בחיים עלינו ליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה (בשם כל ישראל), היינו ליחד את תנועת הרצוא בנפש, קודשא בריך הוא, הרצון והנכונות לקדש שמו יתברך, אמונה, עם תנועת השוב, שכינתיה, בטחון.

להאמין, לקבל זאת. יש בכך גם קבלת עול מלכות שמים – זה לא טוב, אסור לי לאכול את זה. יש בכך חיזוק האמונה, לא בטחון. בטחון הוא בדיוק ההיפך – שאני בוטח שאוכל לאכול את הדבר לשם שמים, שאני יכול לאכול ולקבל מהאוכל הזה כח לעבוד את ה' יותר טוב, לשם כך צריך בטחון. אמונה היא לא לאכול, אם זה לא כשר, או אפילו אם הרופא אמר לי שאסור לאכול זאת – גם זו מצוה, "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

"מצות בטלות" ו"חד חרוב"

[לקראת ביאת משיח הלכה כבית שמאי, ואחרי ביאת המשיח ותחית המתים יש מצב של] "מצות בטלות לעתיד לבא"^ג [כמו שאני עושה במדה מצומצמת כשאני מאמין בלבד. חז"ל אומרים שיהיה זמן שבאמת אין מה לעשות חוץ מלהאמין בה' – "מצות בטלות לעתיד לבוא". היום יש זמן של "מצות בטלות לעתיד לבוא" במחשבה, כשצריך לקיים "וצדיק באמונתו יחיה" כפי שכתוב בתנאי. אבל כאשר האמונה ה"רצוא" יתגבר תקבע הלכה כבית שמאי ובסוף גם "מצות בטלות לעתיד לבוא".

המצב הזה נקרא בקבלה האלף השביעי. "שית אלפי שנין הוי עלמא" – ה' ברא את העולם הזה לששת אלפים שנה, יש לנו עוד כמה מאות שנים, ובזמן זה צריך גם ביאת משיח וגם בנין המקדש וגם תחית המתים – ואחר כך יש את האלף השביעי בו:], "חד חרוב"^ד [עוד אלף בו כאילו העולם חוזר להיות תהו ובהו. אבל הפירוש בחסידות של "חרוב" הוא שהמציאות מגיעה לבטול אמתי – שיש התגלות של "כולא קמיה כלא חשיב", שכל העולם הוא אין ואפס מול ה',

כמו שנסביר, אמונה היא השרש של מצוות לא תעשה ובטחון הוא השרש של מצוות עשה. מצוות עשה הן "קום עשה" – לעשות משהו במציאות, "אשר ברא אלהים לעשות" במובן של לתקן. אנחנו בחדש אלול שהחוש שלו לפי הקבלה הוא חוש המעשה, חוש התיקון – חוש בנפש שצריך לתקן ואיך מתקנים. משהו נשבר, המכונה נשברה, צריך חוש של תיקון. חוש של תיקון הוא שקודם כל אני רוצה לתקן – לא רוצה דווקא לזרוק את המכונה המקולקלת ולקנות חדש, אם עדיין אפשר לתקן – חוש בתיקון הוא חשק לתקן, ואחר כך צריך חוש בתיקון עם ידים טובות, איך עושים את התיקון. מצוות עשה כולן תיקונים במעשה, ומה שמניע אותן הוא בטחון – כמו מי שבא לתקן משהו שנשבר, צריך בטחון שיוכל לתקן, שיועילו מעשיו.

אבל מצוות לא-תעשה, אל תעשה כך, אסור – מה הן? כל אסור הוא סוג של בריחה לשרש. אסור לי לעשות את זה – מה קורה אתי כשאני אומר אסור? אם אני לא נמשך למשהו אני מסתלק ממנו ועולה. בכל מצות לא-תעשה יש "רצוא" לשרש – את הדבר הזה אסור לי לעשות, ומה כן? הכיוון ההפוך. מצות לא-תעשה באה ללמד אותי שיש כיוון הפוך – אסור לאכול משהו מסוים לא כשר, אין לו הכשר, ובאותו רגע שאני שולל אותו, 'זה לא', נפשית השלילה אמורה לתת לי דחף להתעלות למעלה. שוב, זו התנועה של השמאל – "שמאל דוחה" את הדבר, אבל יש חוק בפזיזקה שכנגד כל תנועה יש תנועה נגדית, אז אם אני דוחה משהו בשמאל אני אמור לקפוץ למעלה, להתעלות. זו תנועה של אמונה, אבל בטחון הוא דווקא לעשות – לקבל כח מלמעלה לעשות את הדבר, שיש בו תיקון.

אם כן, כבר יש לנו כלל מאד חשוב לגבי אמונה ובטחון – שכל מצות הלא-תעשה בתורה הם אמונה וכל מצות העשה הם בטחון. במלים הכי פשוטות, אם אסור לאכול משהו שההכשר לא טוב. למה? זה באמת לא טוב? צריך להאמין שיש פה בעיה. לא תמיד רואים מה הבעיה – צריך

ג נדה סא, ב.

ד "שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב", ר"ה לא, א. ע"ז ט, א. וסודו מבואר בע"ח של"ח פ"ט, ש"כ"ח פ"א. שער מאמרי רז"ל ד"ו ע"ד.

ב. "לילה כיום יאיר" – אור חדש מן העצם החשוך

הארת חשכת הלילה

אנחנו לומדים הרבה דברים מהם אמונה ובטחון. דבר אחד פשוט שלמדנו פעם קודמת, שאמונה היא לילה ובטחון הוא יום, חשך ואור. מה יהיה אז, אם תהיה התעלות עד כדי כך שגם הדירה בתחתונים תתעלה ותוכלל בתוך אור אין סוף? לילה הוא לכאורה מצב שאין בו גילוי למטה. מה יהיה אז?

אזי חשכת הלילה [היום לילה הוא חשך, אבל כשנגיע למצב הזה חשכת הלילה תאיר, החשך יאיר. אי אפשר להבין את זה. פעם אמר הרבי שהדבר היחיד שהוא לא יכול להבין בשכל הוא איך הצמצום, שהוא החשך, יאיר לעתיד לבוא. האור הזה, שהאמונה – שהיא משהו חשוך, אין, אין כלום אלא רק ה' – תאיר היא לא סתם תאיר אלא היא] תאיר ביתרון אור עצמי [גם לשון עוצמתי]. ממש,

"אור חדש [שחדש להיות אור] על ציון תאיר"

בסוד [הנוסח זה לא נמצא בנוסח התפלה שלנו, אבל כן בסידורים האחרים, בסיום ברכת "ויצור" – מי שזוכרת, אולי פעם התפללה בנוסח אחר, זוכרת את הנוסח הזה, וגם מי שלא אומר את זה בתפלה צריך לדעת את הנוסח החשוב הזה, "אור חדש על ציון תאיר", נוסח שחסידות חב"ד מפרשת. מסבירים ש"אור חדש" היינו ש"חדש להיות אור" – לא משהו שהיה בעולם והתגלה, אלא שקודם היה חשך גמור ופתאום קורה מהפך, דבר שהרבי אומר שאי אפשר להבין איך ומהו, שיש "אור חדש", מתגלה משהו שלא היה.]

"אור חדש (כלומר שחדושו הוא מה שהוא בגדר אור [שלא היה קודם כלל אור]. וגלוי המתגלה מן העצמות החשוכה בעצם [ה' הוא לא אור. כשאני מאמין בה' אני מאמין בעצמות שלו, שאינה אור אלא חשך עליון, "ישת חשך סתרו",

כי ה' מתגלה. זה ה"חד חרוב". אז באמת גם מצוות אין. מה יש? רק אמונה.]

התעלות הדירה בתחתונים

לכאורה קצת סותר את הרעיון שה' ברא את העולם כדי שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים. לפי ה"דירה בתחתונים" התכלית היא למטה, לא שכל יהיה "חד חרוב". איך "חד חרוב" הולך יחד עם "דירה בתחתונים"?

מסבירים בחסידות שאחרי כל השלבים של ביאת משיח וכו', יש כבר בית מקדש נצחי – דירה בתחתונים – יש תהליך של עליה, לא של הסתלקות. היום בהסתלקות, בבריחה לה', יש עזיבת הקיים – שהפנימיות עולה והחיצונית נשארת למטה, כמו שהנשמה יוצאת מהגוף, היפך החיים. אבל לעתיד לבוא הפנימיות תקח איתה את החיצונית. שוב, היום כשיש "רצוא" הוא משאיר משהו למטה, אבל לעתיד לבוא, בתכלית ההתעצמות עם ה"רצוא", הוא לא ישאיר שום דבר. אז אם הצלחנו לעשות לה' דירה בתחתונים ואז יש "רצוא" עצום לה' הוא יקח איתו את הדירה, לא יעזוב את הבית. ה"דירה בתחתונים" כולה תתעלה ותהיה כלולה ב"רצוא":

כאשר ה"דירה בתחתונים" תתעלה להתייחד בעליונים, כדעת הרמב"ם ז"ל¹ [שאחרי תחית המתים הכל יתעלה – גם הגשמיות תהפוך לרוחניות. הרמב"ן לא סובר ככה, הוא אומר שהמצב של תחית המתים – נשמה בגוף גשמי – ישאר. זו מחלוקת מאד חשובה. בדרך כלל חסידות נוקטת כדעת הרמב"ן, המקובל, אבל יש שיחות מהרבי שמסביר דווקא את דעת הרמב"ם, ומשמע שם שיש אפילו קצת נטיה של הרבי לדעת הרמב"ם. כלומר, שכל הדירה בתחתונים תתעלה ותוכלל – לא סתם בתוך הרוחניות אלא – בתוך האור האלקי ממש.] וד"ל.

ה ע"פ הלכות תשובה ת, ב, עיי"ש ובהשגות הראב"ד.

שב לעדיה אינו יכול לקום לתחיה [חז"ל] אומרים שהתנאי לקום לתחיה הוא האמונה בתחית המתים – שמי שלא מאמין לא יקום. קצת פלא, קשה להבין – רק בגלל שהוא לא מאמין הוא לא יזכה לקום בתחית המתים?! כנראה שיש משהו באמונה בתחית המתים שהוא תכלית האמונה. כמה עיקרי אמונה יש לרמב"ם? יג עיקרי האמונה – הראשון הוא האמונה במציאות ה' והאחרון הוא האמונה בתחית המתים. "הכל הולך אחר הפתיחה", להאמין שיש ה' בעולם, וגם "הכל הולך אחר החיתום" – האמונה בתחית המתים.

כנראה שאני לא סתם מאמין במשהו, אלא שיש משהו באמונה שהיא פועלת את ההריון מתוכו עתיד להוולד הולד. כלומר, יש כאן סבה ומסובב – האמונה בתחית המתים היא הסבה לתחית המתים. לכן מי שלא מאמין לא יזכה – כי אמונה היא כבר ראשית התהליך. משהו מאד חשוב להבין – לא נדבר רק על תחית המתים, אלא על כל דבר שרוצים שיקרה, שבית הספר יקום ויצליח. האמונה שאני מאמין בדבר – היא עושה את ההריון שבאמת יוולד הדבר. אם יש לי חולשה באמונה, באמת ההריון של הדבר לא נתפס. לכן יש חלילה חשש שהוא לא יוולד. זהו כלל גדול ומאד חשוב, שאמונה במשהו – תחית המתים מן התורה – נותנת את ה"ותהר". מתוך זה "ותלד בן", כבר נולד למציאות.].

ג. אברהם אבינו – ראש כל המאמינים והבוטחים

האמונה הראשונה – אמונת אברהם בהבטחת ה' לבן

והנה באברהם אבינו הראשון [היהודי הראשון, שהוא גם המאמין הראשון –], "ראש כל

ופתאום הוא מתגלה כאור. מתי? כאשר ה"רצוא" יקח את הכל, כולל הדירה בתחתונים, והכל יתעלה לתוך העצמות. אז "אור חדש על ציון תאיר".]

על ציון [הסברנו מהו "אור חדש", אך מהי "ציון"?] נקודת האמונה הטהורה בלב כל ישראל [כך אדמו"ר האמצעי מסביר בהקדמה לספרו שער האמונה – שכל פעם שכתוב "ציון" הכוונה לנקודה הפנימית שבלב, ומה יש שם? את האמונה הטהורה בשם. תיכף נסביר שזו הירושה שלנו מאברהם אבינו – מצב תמידי, שאינו בהתגלות של "רצוא" אלא פשוט אמונה טהורה של כל יהודי בה'. לנקודה זו קוראים "נקודת ציון". ה"אור חדש" יאיר על נקודת האמונה הטהורה, "על ציון תאיר".] תאיר" וד"ל.

האמונה בתחית המתים – כח ההריון והלידה

זוהי האמונה בתחית המתים מן התורה [יש ביטוי בחז"ל "תחית המתים מן התורה מניין?"] מאיפה לומדים את יסוד האמונה שלנו בתחית המתים מהתורה? לא כתוב בפירוש, אבל יש הרבה פסוקים, כמו "אז ישיר משה ובני ישראל" – אחד הפסוקים שחז"ל דורשים שרומז לתחית המתים. לכן הביטוי הוא "תחית המתים מן התורה", כי לא כתוב בפירוש בתורה.].

[יש רמז מיוחד שקשור לנשים:] תורה אותיות "ותהר ותלד בן" [תחית המתים היא כמו לידה מתוך הריון. תחית המתים היא מתוך הקבר, ויש בחז"ל ביטוי שהקבר הוא בעצם הרחם. אצל כל אשה שיולדת ילד – יש רמז לתחית המתים – ברגע הלידה. זו "תחית המתים מן התורה" – קודם צריך להרות, זה "מן התורה" כי "ותהר" אותיות תורה, ואחרי שיש "ותהר" יש "ותלד בן" כמו שכתוב הרבה פעמים בתורה.]. וד"ל

1 ותפלת יוצר.

2 בראשית כט, לב.

שהפשט של "והאמן" הוא אמונה – והאמן בצירוף אחר הוא ממש], אותיות אמונה שעולה [מהגימטריא נלמד מהי אמונה. כשלומדים חשבון, לכל מספר יש מרכיבים ראשוניים. אם המספר הוא כפל של ראשוניים, צריך לנתח עד שמוציאים את הראשוניים – המספרים שלא מתחלקים יותר בשום מספר. אמונה היא 102, היא] 1 [שגם שוה 2 כפול 3]. צרופי טוב [המספר הראשוני העיקרי כאן – 17, מספר ראשוני שלא מתחלק יותר, ועולה טוב.

אני כבר לומד מזה שאמונה היא אמונה בטוב. גם בטחון הוא בטוב, אז מה ההבדל? יש רמז מובהק ש-בטחון הוא צירוף המלים חן-טוב – שמופיע גם בפסוק "נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב" – כפי שנסביר בהמשך. אם כן, בבטחון יש גם טוב בתוך המלה, אבל אמונה היא לא סתם טוב אלא שש פעמים טוב. במלה טוב יש שלש אותיות שונות. אם יש שלש אותיות שונות אפשר לצרף את האותיות ולסדר אותן בשש צורות שונות – כל סדר נקרא צירוף. זאת אומרת ש-אמונה היא בעצם כל הצירופים האפשריים של המלה טוב – כל הגוונים של טוב. כל צירוף הוא כאילו גוון אחר של טוב, וכל הטוב הזה נכלל באמונה. בבטחון יש את אותיות טוב. מה ההבדל בין הטוב של האמונה לטוב של הבטחון?

ה' טוב, הכל טוב. בתחלת מעשה בראשית כתוב "וירא אלהים את האור כי טוב" – הפעם הראשונה שיש משהו "טוב" בתורה, "הכל הולך אחר הפתיחה" – ואיך חז"ל מפרשים? "כי טוב" לגנוז". כלומר, הוא יותר מדי טוב. ה"טוב" הראשון של התורה הוא יותר מדי טוב בשביל האנשים, כך ה' הביין. גם ווארט חשוב בפני עצמו – הדבר הראשון שהוא טוב, הוא יותר מדי טוב (כל דבר שהוא יותר מדי בשביל המציאות לסבול שיין לעולם התהו, לאורות מרובים של תהו, וצריך להמשיך אותו בכלים דתיקון, היינו מה שה' גנז את האור הראשון בתורה). אם הוא יותר מדי טוב צריך לגנוז אותו לצדיקים לעתיד לבוא. רואים שיש משהו בטוב שראוי לגניזה. גם בצורת

המאמינים" (שבזכותו אנו, בני ישראל, "מאמינים בני מאמינים"^ט), [כדי להבין כל מושג מחפשים אותו בפעם ראשונה בתורה, "הכל הולך אחר הפתיחה" – אם רוצים להבין צריך לחפש הופעה ראשונה. עד אברהם אבינו אין אמונה בתורה. הראשון שכתוב שהאמן הוא אברהם, לכן הוא היהודי הראשון.

מה הפסוק? [כתיב "והאמן" [בהוי' ויחשבה לו צדקה". מה הוא האמן? ה' הבטיח לו שיהיה לו בן. הוא היה עקר – עשרות-עשרות שנים אברהם אבינו ושרה אמנו היו עקרים, בלי ילדים. זה חוזר למה שאמרנו הרגע, שבעצם עיקר האמונה הוא אמונה בלהרות, בללדת. האמונה בעצמה עושה את ההריון לקראת הלידה.

ה' הבטיח לו והוא האמן ("והאמן בהוי'", הוא האמן שה' נאמן לקיים את הבטחתו. לא כתוב שהוא בטח – לכאורה ראוי לבטוח בהבטחה – מפני שלבטוח היינו לצייר בהמחשה גמורה את הדבר שבטוחים בו, איך זה יקרה ואיך תראה התוצאה כו', ואילו כאן אין לאברהם שום ציור איך הוא, בהיותו עקר, יכול להוליד. הוא רק מאמין בה' שהוא כל יכול. אחר כך הוא מתחזק באמונתו כדי להביא אותה לידי בטחון, כמו שיתבאר) – ברגע שהוא האמן התהליך התחיל לעבוד. ה' החשיב את האמונה שלו לצדקה – צריך להבין מה הקשר, מהי צדקה, ויוסבר כאן בהמשך.]

אמונה בטוב הגנוז ובטחון בטוב הגלוי

אחרי שקראנו את כל הפסוק נקרא את ההערה בפנים על המלה הראשונה של הפסוק, "והאמן": (חסר כתיב [הייתי כותב "והאמן", אבל בתורה כתוב "והאמן" בלי י. ואז – חוץ מזה

ה "תשורי מראש אמנה" (שה"ש ז, ח) – "זה אברהם אבינו שנאמר בו 'והאמן בה'" שהש"ר ד, ג. וראה ילקוט שה"ש רמז תתקפח.

ט במד"ר ז, ה.

האות ט – היא אות מופנמת, נכנסת לתוך עצמה. הביטוי בזהר הוא "טוביה גניז בגוויה", כמו אדם מופנם שהטוב שלו רק בתוך עצמו ולא רואים אותו בחוץ. הטוב הזה, שהוא בעצם יותר מדי טוב בשביל להתגלות, הוא הטוב של האמונה, כי באמונה איני יודע אם יהיה טוב ב"טוב הנראה והנגלה" בעינים שלי. זו ההגדרה הכי פשוטה להבדל בין אמונה לבטחון, כמו שהסברנו בשיעור הראשון – אמונה היא שודאי ה' יעשה הכי טוב, אבל איני בטוח שאראה שהוא טוב, לכן היא לא בטחון. אם לא אראה שהטוב הוא גם טוב בעינים שלי – כי הוא יותר מדי טוב בשביל העינים שלי. זו אמונה, שאם נדמה לי שקרה משהו לא טוב – כמו שדברנו קודם, שפתאום יש איזו תופעה לא טובה, למה אין לנו מקום ללמוד וכו' – אם אני מאמין אז ברור לי שמה שנראה לי לא טוב כי הוא יותר מדי טוב בשבילי כרגע. צריך להאמין בכך, בדיוק כמו הטוב הראשון של התורה – זהו טוב של אמונה.

אבל יש טוב שמוצא חן בעיני אלקים ואדם, טוב גלוי, "טוב הנראה והנגלה" בלשון הרבי, והוא הטוב של הבטחון. בעצם הכל טוב – אבל יש טוב גנוז של האמונה ויש טוב גלוי של הבטחון (מה שהטוב של הבטחון הוא גלוי היינו החן של הטוב, בטחון אותיות "חן טוב" כנ"ל. חן הוא "מתנת המלכות", שייך לנשים בפרט, כמ"ש "אשת חן תתמך כבוד". המלכות היא "עלמא דאתגליא", טוב הנראה והנגלה לכל. כמו שנראה, דווקא בנות מצטיינות במדת הבטחון, כמ"ש "בנות בטחות האזנה אמרתי"). לכן בכל אחת מהמלים יש טוב. בעצם הכי הרבה טוב יש באמונה, כי היא שש פעמים טוב ובמלה טוב יש ששה צירופים כפי שהסברנו.].

מהם ששת הצירופים של טוב בתוך האמונה? מהם ששה תמיד בקבלה וחסידות? ו קצוות, מדות הלב – חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד בנפש. מתחיל חסד-גבורה-תפארת, ויש לשון אחר, ר"ת חדר – חסד-דין-רחמים. השמות בקבלה הם חסד-גבורה-תפארת, אבל יש משהו מקביל שנקרא חד"ר, חסד-דין-רחמים. יש עוד שלש מדות שהן ענפים שלהם – נצח ענף החסד, הוד ענף הדין ויסוד ענף הרחמים – לכן הכל נקרא "חדרים", "ובדעת חדרים ימלאו". כל מדות הלב הן חדרים, ויש שש כאלה. כאן יש לנו מושג חדש – שכל מדה בלב היא הנהגה אחרת איך ה' מנהיג את העולם. בדיוק כמו שדברנו קודם, שלעתיד לבוא ההנהגה תהיה כבית שמאי – כעת ההנהגה כבית הלל, לכן פוסקים הלכה כמותם. אבל לעתיד ה' ינהיג את המציאות כמו בית שמאי, והדבר ישתקף בכך שלמטה נפסוק הלכה כבית שמאי. בית שמאי הוא דין, מדת הדין, ובית הלל הוא מדת החסד. יש מדה באמצע, רחמים, ויש סך הכל שש מדות. לכן כתוב שבכל תולדות עם ישראל, כל מה שנקרא ההיסטוריה, יש שש הנהגות. יש תקופות בהיסטוריה שהנהגה היא חסד, שטוב ליהודים, רוחה. יש זמנים, לא עלינו, שהנהגה היא דין – כמו שהיה לפני דור. הדין הכי קשה שלעם ישראל הוא הדין של השואה, אבל זו הנהגה – כך ה' מנהיג את העולם. אסור מתוך זה ח"ו לכפור במציאות ה'. צריך לדעת שיש זמן של הנהגה של חסד ויש זמן של הנהגת דין.

אמונה היא שש פעמים טוב, לומר שכל אחת משש הנהגות היא באמת טוב – באמת הכל טוב – אבל כל אחד גוון אחר, ויש טוב עד כדי כך שאני רואה בעינים שלי ממש ההיפך, ואז צריך להתחזק מאד באמונה (גבורה לשון התחזקות).

טוב בששת קצות ההנהגה העליונה

דהיינו האמונה בעצם הטוב יתברך [שה' הוא טוב בעצם, לאו דווקא שאראה זאת ב"טוב הנראה והנגלה" בעינים שלי – אבל ה' ודאי טוב, זו

נקבל 102, **אמונה**, מה שיצאנו ממנו. כלומר, כל שש הנהגות הן בגימטריא ארבע אמונות – הכל כי המרכיב הראשוני משותף, ש-**הנהגה** עולה ד"פ **טוב** ו-**אמונה** ו"פ **טוב**, אז שש הנהגות חייבות לצאת ארבע אמונות. זה רק תרגיל בחשבון – הקשר בין **טוב** ו-**הנהגה** ו-**אמונה**. שוב, מהי האמונה? שהכל טוב, גם שלא רואים.

ה"טוב" במעשה בראשית

[שש הנהגות הראשונות הן הנהגות] שכנגד ששת ימי בראשית [שש הנהגות שייכות לימים אלה מכ"ה אלול עד ראש השנה. יש הנהגה ויש מנהג, אותה מלה, ואמרנו שיש מנהג בימים אלה לומר כל יום את היום של מעשה בראשית. היום הששי הוא ראש השנה, יום בריאת אדם הראשון, וכל יום במעשה בראשית הוא הנהגה. עכשיו אנחנו ביום השלישי – ההנהגה עכשיו היא כמו שדברנו בהתחלה, הנהגה של עולם הצומח, "צמח שמו", של עצים, עץ החיים ועץ הדעת טוב.], ויער שן[בסוף כל ששת ימי בראשית כתוב] "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וגו'" וד"ל [כמו פעמים כתוב "טוב" במעשה בראשית? יש ששה ימים, אז כמה פעמים כתוב "טוב"? ביום ראשון כתוב פעם אחת, "וירא אלהים את האור כי טוב"; ביום השני לא כתוב כלל; ביום השלישי פעמיים, "הוכפל בו כי טוב"; ביום רביעי פעם אחת; ביום חמישי פעם אחת; ביום ששי כתוב פעם ראשונה אחרי שה' ברא את החיות "וירא אלהים כי טוב", ואחר כך – כאשר ה' ברא את האדם וסיים הכל – כתוב פסוק מסיים "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

אז יש שבע פעמים "טוב", וזו אחת הדוגמאות של "כל השביעין חביבין" – הפעם השביעית היא "טוב מאד". האמונה היא שש פעמים טוב, אבל השבעה טוב של מעשה בראשית – אם נתבונן – הם ששה פרטים ובסוף כלל. רק בפעם הראשונה

מה המבחן של האמונה? דווקא בזמנים קשים. לכן יש הרבה יהודים שאפשר להבין אותם, הגם שלא עמדו בנסיון האמונה, שאחרי השואה דחו את האמונה – לא יכלו לעמוד בנסיון שה', הוא טוב, עושה כאלה דברים לא טובים. זה נסיון קשה. זו נקראת הנהגה של דין. אבל הרמז הזה מלמד אותי שכל אחת משש הנהגות היא צירוף אחר של טוב – הכל גוון מסוים של טוב. הכל כאן הטוב של האמונה, לא הטוב של הבטחון.

רמזי טוב, הנהגה ואמונה

אם כבר מדברים על הנהגה, המלה "הנהגה" מאד חשובה בקבלה – כל מדה היא הנהגה אחרת, והנהגות מתחלפות בהיסטוריה. נעשה גימטריא שלא כתובה כאן – **הנהגה** בגימטריא 68. איזו עוד מלה שוה מספר זה? [**חיים**]. נכון. אנחנו מדברים כאן על טוב, האם יש קשר בין **חיים** ל-**טוב** במספר? [4 פעמים]. בדיוק, יחס של אחד לארבע. יש בגן עדן "עץ החיים" ו"עץ הדעת טוב". כמה אותיות יש במלה **חיים**? ארבע, אז הערך הממוצע של כל אות הוא **טוב**.

אם במלה **חיים** אני מחבר את שתי היודין אני מקבל **חכם**, כל הנהגה של ה' היא חכם, ה' "בחכמה פותח שערים, ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים", היינו שמחליף את הנהגות בחכמה ותבונה. והרמז: **חכמה בינה**, סוד "אלפים שנה שקדמה תורה לעולם", "שעשעים יום יום", **חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד**, "שית אלפי שנין הוי עלמא", שש הנהגות העולם הזה = 1752 = 24 פעמים 73, **כד פעמים חכמה**, דהיינו שלמות **כד** צירופי המלה **חכמה**, הכל "בחכמה" – "הוי" בחכמה יסד ארץ" ו"כלם בחכמה עשית"!

אם יש שש הנהגות, כמה יעלה שש פעמים **הנהגה**, שש פעמים **חיים**? שש פעמים הנהגה עולה 408, ששוה מלה מאד חשובה בתורה שקשורה לאשה – **זאת** (כינוי לספירת המלכות, ל"אשה יראת הוי"). **בזאת** יבא אהרן אל הקדש", "מי זאת עולה מן המדבר". נחלק ב-4 –

המשיח, "ושם העיר מיום הוי' שמה" – שמה של העיר ירושלים לעתיד לבוא, מתאים לתכלית הכוונה של ששת ימי בראשית וכניסה ליום השבת קדש, כל יום כנגד אלף שנה, מעבר מסוף האלף הששי לתחלת האלף השביעי, "חד חרוב" כנ"ל. "ושם העיר מיום הוי' שמה" = ט"פ "מיום הוי'".!) "יום הששי" הזה הוא בעצם המשך של "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". ([

"אברם הוא אברהם" – מאמונה לבטחון (אין

בטחון בלי אמונה)

כל זה היה סוגריים רק על המלה "והאמן", צירוף אותיות אמונה, שעולה ו"פ טוב. נמשך שוב את הפסוק:

"והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" [כאן יש עוד גימטריא: כל הפסוק שוה 696] שעולה [עוד פסוק מאד חשוב בתורה, הדבור השני של עשרת הדברות]: "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"³,

מה הקשר? נשים לב, אברהם אבינו הוא המאמין הראשון. הייתי יכול לחשוב שהענין שלו הוא אמונה. אבל הסברנו שההבדל בין אמונה לבטחון הוא בין גבורה לחסד – אמונה היא כטבע האש (כרמוז בפסוק: "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה", "והאמן [אמונה]... צדקה" = אש), בחינת שמאי, ואילו בטחון הוא כטבע המים, חסד, בחינת הלל. אז מה הייתי מצפה לגבי אברהם אבינו, שיהיה אמונה או בטחון? לפי מה שלמדנו הייתי חושב שיצחק מתאים להיות אמונה, "רצוא", ואילו אברהם מתאים להיות בטחון, "שוב", חסד, מים, "זכור אב נמשך אחריו כמים".

אלא מה? לומדים מכאן דבר הכי פשוט – הגם שהתכלית היא בטחון, אין בטחון בלי אמונה. לכן, כדי שאברהם אבינו יקבל בטחון הוא חייב

כתוב בפירוש מה הטוב, "וירא אלהים את האור כי טוב" – זהו פרט, אבל הפרט מצוין בפירוש. אחר כך, אחרי כל דבר שה' ברא כתוב "וירא אלהים כי טוב", בלי לציין מה הדבר. אז יש "וירא אלהים את האור כי טוב" ואחר כך עוד חמש פעמים "וירא אלהים כי טוב" – ששה, שהם בעצם ששת ה-טוב של האמונה. ביום שלישי ה"טוב" הראשון הוא בעצם של היום השני שלא נסתיימה בו מלאכת המים שלכן ה' השאיר את ה"כי טוב" לתחלת יום השלישי כאשר נגמרה מלאכת המים.

אז לכל יום יש את הטוב שלו, "כי טוב", ואחר כך בכלל – שכולל הכל בסוף – יש "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". רואים שהאדם אינו פרט, לא כתוב עליו "טוב" – רק בבהמות – ובסוף לא מדבר על האדם אלא "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". האדם בעצם מגלה את הכלל. גם בא לידי ביטוי שעל האדם כתוב "וירא אלהים נעשה אדם" – לא "אעשה" או "ויעש". יש כמה פירושים ב"נעשה", והפירוש הפשוט שה' כלל את כל מעשה בראשית – כל מה שברא עד כה – שישתתף יחד בבריאת האדם, "נעשה אדם" כולנו יחד. לכן אחרי ה"נעשה אדם" כתוב "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" – הוא כבר השביעי החביב, הכלל, אבל בתור פרטים יש ששה "טוב" כנגד ששה פרטים, שש הנהגות. הפרטים הם חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד והכלל הוא המלכות.

בשבת לא כתוב "טוב", "והנה טוב מאד" הולך גם על שבת. הסוף הוא "ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. ויכלו השמים" – כמו שמתחילים קידוש, כוללים את "יום הששי". אין שם הוי' במעשה בראשית, אבל איפה הרמז הראשון של שם הוי'? כל פעם ששומעים קידוש צריך לחשוב על זה – למה מתחילים "יום הששי"? "יום הששי ויכלו השמים" ר"ת י-ה-ו-ה, פעם ראשונה בתורה (בס"ת "יום הששי ויכלו השמים", מיום, ביחד עם הר"ת, יש רמז לסיום ספר יחזקאל, סיום תיאור בית המקדש השלישי שיבנה על ידי מלך

יא שם טו, ו.

יב שמות כ, ג. דברים ה, ז.

בשביל מצוות עשה צריך בטחון, אבל "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" היינו פינוי המחשבה מכל מחשבה זרה. הפרק הזה הסביר שצריך לפנות את המחשבה מכל מחשבה זרה, וחוץ מה' כל מחשבה היא זרה – "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". אז הגימטריא הזו מאד מכוונת להסבר שהסברנו – שהפסוק הראשון עם אמונה בתורה הוא הגימטריא של פסוק שלילת עבודה זרה, הכח בנפש לפנות, לנקות את הראש, כמו שדברנו בשיעורים הקודמים. אמונה היא להתנקות: [דהיינו פנוי כל המחשבות כולן כנ"ל] נושא כל הפרק הזה. כעת מסיימים את הפרק הראשון של המאמר.].

לתת לה' צדקה – "השלך על הוי' יהבך"

והיינו ע"ד "השלך על הוי' יהבך והוא יבלבלך" [את הכל אני משליך על ה' – ה' ידאג, הכל יהיה בסדר.], שמשליך את כל יהבו, רצונו ומחשבותיו, על השי"ת. [כאן אנחנו אומרים ווארט, דרוש, לסוף הפסוק של אברהם אבינו – "ויחשבה לו צדקה". ה' החשיב לו את האמונה

כמו נתינת צדקה. מה הקשר? כאן מוסבר:] וזהו "ויחשבה לו צדקה", שמוסר ונותן את כל כח מחשבתו להשי"ת כנותן צדקה לעני [העשיר נותן צדקה לעני. חז"ל אכן אומרים ש"יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית" – מי שנותן צדקה מקבל יותר ממי שנותן – ובכל אופן יש אחד שנותן ונקרא בעל הבית ואחד שמקבל ונקרא העני. אם ה' החשיב את אמונת אברהם כמתן צדקה – בכך שאברהם האמין בה' הוא נתן צדקה לה'.

מה זה? עוד פעם, נותנים צדקה לעני, אבל העני עושה יותר עם בעל הבית, עם הנותן, ממה שבעל הבית עושה איתו. לכן מוסבר כאן בסוגריים שהעני כאן הוא: [מלשון "ענני ה' ענני"]

קודם להתעצם עם האמונה. אי אפשר בטחון בלי אמונה. הפסוק "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" נאמר אחרי מלחמת המלכים. איך קוראים לו באותו זמן? אברם, לא אברהם. את ה-ה אברהם קבל כברית המילה – כשהוא קבל את ה-ה ונעשה "אב המון גוים" ה' נסך בו לגמרי את מדת הבטחון.

גם באברהם יש שני שלבים. יש אפילו פסוק בדברי הימים – "אברם הוא אברהם", פסוק שלם בתורה. חז"ל אומרים שאחרי שהוא קבל את השם אברהם אסור לנו לקרוא לו יותר אברם, רק אברהם, ובכל אופן יש פסוק שלם "אברם הוא אברהם". מה זה רוצה ללמד אותי? שאי אפשר להיות אברהם בלי שקודם תהיה אברם. אברם הזה הוא הראשון שחקר ומצא את ה', הראשון שהאמין בה'. הוא האמין בה', ואחר כך קבל את ה-ה – אז אברהם שוה רמח מצוות עשה, ומצוות עשה היינו בטחון כפי שהסברנו. שוב, הפשט הוא שאין בטחון בלי אמונה, ולכן מציינים שהוא ראש כל המאמינים ואנו מאמינים בני מאמינים בזכותו.

"אנכי" ו"לא יהיה לך" – בטחון ואמונה

בכל אופן, כאן עדיין אמונה ולא בטחון. למה "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" שוה "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"? מי שזוכר, בתניא כתוב ששני הדברות הראשונים של עשרת הדברות הם שרש לכל מצוות עשה ולכל מצוות לא-תעשה. "אנכי הוי' אלהיך", מצות האמנת אלקות, הוא שרש כל מצוות עשה, והפסוק השני, "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", הוא שרש כל מצוות לא-תעשה. בדיוק מה שהסברנו כאן, שאמונה היא שרש כל מצוות לא-תעשה.

מכאן אפשר להסיק ש"אנכי הוי' אלהיך" הוא בחינת בטחון. לכן באמת אפשר להבין יותר טוב למה כתוב "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" ולא 'אשר בראתי שמים וארץ' – כשאלת המפרשים – כי מדגיש זאת כדי לנסוך בנו בטחון, בטחון בגאולה, להיות בטוחים לגמרי ב"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

מאמונה לבטחון דרך הבטול – "במה אדע כי

אירשנה"

המשפט האחרון של הפרק שלנו מתחיל להיות מעבר לפרק השני. כל הפרק הראשון היה אמונה והפרק השני הוא כבר בטחון. כמו שאמרנו קודם, התכלית של אברהם אבינו אינה אמונה – הוא "ראש כל המאמינים", אבל הענין שלו הוא בטחון. צריך כבר שיהיה איזה סימן בסיפור של "והאמן וגו'", שהאמונה אינה התכלית שלו, לפי קו העבודה שלו, קו החסד. מה הסימן? מה שהוא אמר בדיוק אחרי הפסוק "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה":

ואחר מכן שאל "במה אדע [כי אירשנה]"⁷⁵ [ה' הבטיח לו גם בנים וגם את ירושת הארץ, והוא שאל "במה אדע" – רצה איזו אחיזה במציאות, שיהיה בטוח שיקרה. אחרי "והאמן בהוי'" הוא דורש "במה אדע", תן לי סימן, כדי שיהיה בטוח במאה אחוז שיהיה:] על מנת להאחו במדת הבטחון [מדתו העיקרית של אברהם אבינו. רמז יפה: כמה שוה "אדע"? (75). איזו מלה כאן? **בטחון. אדע** בגימטריא **בטחון**.], וכדלהלן.

הרווחנו עוד משהו – כמו שיש אמונה ובטחון, יש גם מושג של אמונה ודעת. כמו שלגבי אמונה בה', בספר המצוות הרמב"ם כותב שיש מצוה להאמין בה' וביד החזקה כבר כותב שיש מצוה לדעת. היחס בין אמונה לדעת הוא גם כמו היחס בין אמונה ובטחון. אם אני יודע את הדבר שאני רוצה שיקרה – אני בטוח שיקרה, אני יודע זאת. לכן, זו גימטריא מאד מכוונת ש"אדע" שוה **בטחון**.

אם כבר, כמה שוה "במה"? (47). האם יש עוד מדה בנפש ששוה 47? (חכמה) פנימיות החכמה – **בטול**. יש הרבה מאמרי חסידות על היחס בין בטול לבטחון, שלפעמים נדמה שהפוך. קודם צריך בטול ומתוכו מגיעים לבטחון. יש כאן רמז מאד יפה של "במה אדע" – "במה" הוא קושיא

[שואמרים עכשיו, בימי הסליחות. כשאני נותן לה' כאלו שנותנים צדקה לעני אני מעורר בכך אצל ה' את המענה – שיענה לכל התפלות שלי.]. וד"ל.

בכל אופן, אני צריך לתת לו את האמונה כמו צדקה. מה זה? להשליך עליו את כל ייבי, לקיים את הפסוק "השלך על הוי' יהבך". שכל המחשבות שלי, כל הרצונות שלי – את הכל אני נותן לה'. מה החידוש כאן? עד כאן חשבתי שלהתנקות, כמו לפנות את הבית, לטאטא את הרצפה – זה לפח. באמת אם יש מחשבות זרות – הן לפח. אבל רצונות בנפש שהם גם לא "בלתי להוי' לבדו" – את כל הרצונות האלה, שמופיעים במחשבות שלי, לאו דווקא מחשבות זרות לגמרי – אני נותן לה'.

נחזור למציאות שלנו: אני רוצה כמה שיותר מהר שיהיה מבנה לבית הספר – זה רצון, הוא מחשבה זרה או לא מחשבה זרה? הנקודה שאם מפריע לי יום יום ללמוד – זו מחשבה זרה. יש כאן משהו מובן, בסדר, אבל הוא גם מחשבה זרה – הוא מפריע. מה צריך לעשות עם המחשבה הזרה הזו? לקיים את הפסוק "השלך על הוי' יהבך" – אני תורם אותה לה', נותן לו צדקה. אני מפסיק לחשוב על זה – כעת שה' יחשוב על זה. יש לי בעיה, אין לי מקום ללמוד, וזה מטריד את המחשבה שלי. מה עושים? על זה כתוב הפסוק "השלך על הוי' יהבך". זה נקרא שהוא האמין בה' ונתן צדקה לה' – נתן את המחשבות שלו לה', החזיר את כל המחשבות (כפי שהסברנו לעיל, אין לאברהם אבינו שום מושג איך הוא יוכל להוליד בן כפי שהבטיחו ה', ולכן 'חבל על הזמן' לחשוב על זה בכלל, רק לקיים את הפסוק "השלך על הוי' יהבך", באמונה פשוטה, טרם בואו למדת הבטחון כנ"ל). לא לפח. אז מתקיים "ענני הוי' ענני" – הקב"ה, שכעת כמו עני, עונה אותי.

ואביטה

אולי יש שאלות.

שאלה: הסדר בעשרת הדברות הוא הפוך?

תשובה: נכון. גם בספירות חסד הוא לפני גבורה – אבל בעבודה הסדר הוא מלמטה למעלה. שיהיו סיפורים טובים ושמחים מבית הספר. כולן שמחות? זה העיקר. השמחה היא העיקר, "עבדו את ה' בשמחה"!

מורה: עשינו מבחן שבוע שעבר על החזרות של השיעור הקודם והבנות השקיעו וב"ה היו ציונים טובים מאד.

הרב: ב"ה. שתהיה שנה שמחה. כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה עם המון שמחה, שמחה פורצת גדרים.

ו"אדע" קביעת עובדה. "במה" מבטא את ה-בטול בנפש, ומתוך הבטול צריך להגיע לבטחון. לא שאני רוצה בטחון כדי להיות יש (הגם ש"אל כל החיים יש בטחון", וכמו שיתבאר לקמן שאמונה ובטחון הם אין ויש, אבל לא מדובר בישות שלי, בהרגשת היש שלי, אלא בהרגשת היש האמיתי של ה' שנותן לי כח לעשות חיל) – אני בטל לה' (אחרת איני כלי לקבל ממנו כח). כאן הבטול הוא מעבר מאמונה – שמה שיש הוא ודאי טוב – לבטחון. אני בטל כל כך שאני יכול לשאול "במה אדע" לא מתוך ישות אלא מתוך בטול. זהו סיום הפרק – עד כאן להיום.

אור לכ"ט אלול ע"ז - כפ"ח דרישת המצוות וקירוב לתורה

אחרי סליחות והתרת נדרים; וואך-נאכט מזרחי, וינגורט ושרון

הוי' בהמצאו קראָהוּ בהיותו קרוב^ב – הוא של ה"דרשו".

דרישה וקריאה – תוקף (מקיף) ורכות (פנימי)

נאמר ווארט של הרבי, שיחה של הרב"ל על "דרשו הוי'": הוא אומר ש"דרשו" לשון תביעה, כמו שאדם דורש משהו בתוקף. אנחנו תובעים, דורשים משיח – דורשים מה'. הפירוש הפשוט של "דרשו הוי'" הוא שמבקשים בתחנונים, אבל הרבי אומר שלא – יש ב"דרשו" משמעות של דרישה, לדרוש משהו חזק. אם כן, צריך להתחיל לדרוש חזק את הקב"ה "בהמצאו", ואמרנו שמתחיל בעצם מעכשיו, מה"חד ולא בחשבון". אחר כך "קראָהוּ" כבר בלשון רכה, כמו שאני קורא לחבר שלי לבוא אלי, כמו שכתוב בתניא. אפשר גם לקרוא בצעקה, כמו תינוק שקורא חזק לאבא, אבל הוא קורא לאבא לבוא אליו, יש כאן יחס אישי – הקריאה היא לא דרישה.

[לפני^א סליחות].

יש כאן כוס של ברכה – שכל אחד יגיד לחיים (מאותה כוס).

[לפני התרת נדרים].

שכל אחד לפני שהוא מתיר ישתה מהכוס, ואחר כך יכוון בהתרת נדרים שהוא לא לוקח את ההנהגה הזו כנדר. שנדע על מה אומרים... [אחרי התרת נדרים:] לחיים לחיים, מזל טוב.

ערב ר"ה – ה"חד ולא בחושבן" של עשי"ת

בעשרת ימי תשובה נאמר "דרשו הוי' בהמצאו קראָהוּ בהיותו קרוב". עכשיו אנחנו בערב עשרת ימי תשובה, יום הולדת של הצמח-צדק. ביחס לעשרת ימי תשובה היום הזה נקרא "חד ולא בחשבון". עשרת ימי תשובה הם כנגד עשר ספירות, וכתוב בספר יצירה "עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה", אבל למעלה מהעשר, לפני העשר, יש "חד ולא בחשבון" – השרש של העשר. כמו שבשבת כתוב "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת" כך לגבי כל דבר "והכינו את אשר יביאו" – ההכנה היא הסבה, והסבה יותר גבוהה מהמסובב. ר' אשר אהב לדבר על סבות – מה שאנחנו עושים היום הוא הסבה לכל עשרת ימי תשובה, "חד ולא בחשבון" ("חד ולא בחשבון" = תהו, שקדם ל"ס דתיקון).

מחר יש ברוך ה' כמה בריתות. ברית המילה היא גם למעלה מהשבע – בדרגת השמונה שלמעלה מהשבע, כמו שהאחת-עשרה למעלה מהעשר. אם כן, כבר מהיום אפשר לכוון "דרשו

ב "דרשו הוי' בהמצאו קראָהוּ בהיותו קרוב" = 1729 = 19 פעמים 91 (משולש 13, 7 פעמים 13). דילוג אותיות: 13, 689, 53; 1040, 13 פעמים 80. 3 תבות בפסוק הן כפולות של 13: הוי' = 2 פעמים 13; קראהו = 24 פעמים 13; בהיותו = 33 פעמים 13. השאר ("דרשו... בהמצאו... קרוב") = 74 פעמים 13 (לז פעמים הוי', סוד שם סג כנודע, סוד השבירה והתיקון). "דרשו... קראהו" = 822, התהוות – תהו תהו (תהו = "חד ולא בחשבון" כנ"ל). דילוג אותיות: 411, 411 – תהו תהו! בעשרת ימי תשובה מתגלים אורות מרובים דתהו, ועלינו, על ידי התשובה שלנו, להמשיך אותם בכלים רחבים של תיקון.

ג לקו"ש חל"ד עמ' 200 ואילך.

א נרשם על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה.

מסביר הרבי ווארט יפה: קיום מצוות מתוך קבלת עול פשוטה – הבסיס של כל תורות הרבי – נקרא שאני רחוק מהמצוות, מקיים את המצוה ממרחק. להיות קרוב למשהו היינו לשייך אותו אלי – אני מבין אותה, רוצה לעשות אותה מעצמי. אבל את המצוות צריך לקיים מרחוק – לומר "אפשי ומה אעשה וכו'", לא ש'בא לי'. אני רחוק מן המצוות – וככה צריך להיות. ווארט מאד יפה של הרבי. בתורה, אדרבא – צריך באמת להרגיש שאני קרוב לתורה. שכל החשק שלי, כל החיות שלי, ללמוד תורה ("כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה").

לפי זה הסדר של "דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" הוא על דרך "נעשה ונשמע" – דווקא כשאני מקיים מצוות מרחוק, בקבלת עול, ועושה את הדבר גם שהוא רחוק ממני, אני יכול לדרוש מה' להתגלות. אני לא עושה את המצוות בבחינת פנימי אלא במקיף, שהוא רצון תקיף וחזק – "אין דבר העומד בפני הרצון" – ומכח זה אני יכול לדרוש מה', שיבוא משיח עכשיו, שיתגלה. אבל "קראוהו בהיותו קרוב" היינו בחינת תורה, "נשמע" אחרי ה"נעשה".

ריחוק וקירוב – מילה ופריעה

איך אפשר לקשר כל זאת לברית מילה? אפשר לומר שזו כוונת "מל ולא פרע כאילו לא מל" – צריך קודם למול ואחר כך לפרוע. פריעה היא גילוי העטרה. בין היתר כתוב שגילוי העטרה הוא גילוי בת הזוג לעתיד – העטרה היא שרש הנוקבא, מלכות דז"א, עטרת היסוד. בהחלט אפשר לומר שגילוי העטרה הוא הקרבה שלי, היחס האישי שלי לה' (דרך התורה). המילה היא לחתוך, לגזור – זו גזירה, "גזירה גזרת, אין לך רשות להרהר". הגזירה היא מצוות מרחוק, "דרשו הוי' בהמצאו". הפריעה היא פעולה עדינה יותר מהחיתוך, וגילוי העטרה הוא לגלות את הקרבה העצמית של היהודי לתורה.

ההבדל הפשוט בין "דרשו", הדרישה התקיפה, לבין "קראוהו", הקריאה, הוא אור מקיף לגבי אור פנימי. מקיף הוא מלשון תוקף. גם כשדורשים "משיח נאו" זו בעצם דרישת המקיף של המשיח, עצם ההופעה של המשיח – רוצים לראות משיח עכשיו, רוצים לראות התגלות. לא משנה מה זה יעשה לי, אני פשוט רוצה לראות זאת עכשיו. אחר כך הקריאה היא שהדבר יחדור אלי, לתוכי, שיפעל את הפעולה.

היחס מודגש גם ב"קראוהו בהיותו קרוב". מה ההבדל בין "בהמצאו" ל"בהיותו קרוב"? "בהמצאו" היינו שהוא נמצא, אך לא יחס אישי – ה' נמצא ואני רוצה שיתגלה, כעת הזמן הכי מתאים והכי מסוגל לדרוש אותו, לתבוע ממנו – אבל "קראוהו בהיותו קרוב" זו קרבה אישית. הקריאה היא שיבוא אלי – יש בה יותר אהבה וחבה – גם "קרוב" היינו קרבה.

ריחוק וקבלת עול במצוות וקירוב פנימי בתורה

הרבי שואל לגבי הפרשה: ברוב השנים – כמו השנה – ראש השנה חל בפרשת "האזינו", זהו החת"ת של ימים אלה. הפרשה מתחילה "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי". מכאן לומדים חז"ל שמשה רבינו היה קרוב לשמים ורחוק מהארץ, הפוך מישעיהו שפתח "שמעו שמים והאזינו ארץ" – שמיעה יותר מרחוק והאזנה מקרוב.

בלקו"ת אדמו"ר הזקן אומר שהשמים הם תורה והארץ היא מצוות. מילא שמשה רבינו קרוב לתורה, אך היתכן לומר שהוא רחוק מהמצוות? הרי "תורה צוה לנו משה" דורשים חז"ל בסוף מסכת מכות ש-תרי"א מצוות שמענו מפי משה ועוד שתיים שמענו מפי הגבורה – סה"כ תרי"ג. תרי"ג בגימטריא משה רבינו. לכאורה משה רבינו, שהוא נותן התורה, שייך לכל המצוות. איך אפשר לומר שמשה הוא קרוב לתורה אבל רחוק מהמצוות?! צריך להזדהות עם משה, מה צריך כל אחד ואחד ללמוד מזה בפרשת האזינו?

שעשועי תורה, "קראָהוּ בהיותו קרוב". הכל מתחיל מעכשיו, מהיום. לחיים לחיים.

ההסבר הזה הוא בחינת משה רבינו, שקרוב לשמים ורחוק מהארץ (ושייך לפרשת האזינו השמים וגו' שברוב השנים, כמו השנה הזאת, קוראים בשבת תשובה, כלומר שדרגה זו של קרוב לשמים כו' שייכת לשבת תשובה, לעבודת התשובה של כל או"א בשבת זו). יש גם ישעיהו הנביא, עולם הבריאה, שאצלו הפוך. יש אנשים שאוהבים לעשות מצוות וקשה להם ללמוד תורה. לחיים לחיים.

נגנו הניגון שלפני יחידות.

ערב יום כיפור – שער הנון של העליה מתשעה

באב

יש עוד שתי סגולות של היום הזה, יום הברית: סגולה אחת, שיש חמשים ימי עליה מתשעה באב עד היום, ערב ראש השנה. בחדש אב, מ' אב עד ל' אב, יש 21 ימים, ואחר כך עוד 29 ימי אלול. תשעה באב הוא נקודת השפל של השנה, ומאז – עוד בעיצומו של יום תשעה באב נולד משיח, ואז – מתחילים ימי העליה (והנחמה). יש כמה שיאים, שיא אחד הוא חמשה עשר באב (לאחר חמשה ימים מ' אב), וממשיך לעלות ולעלות – הכל לקראת האור החדש של השנה החדשה.

היום החמשים הוא בחינת שבועות, "תספרו חמשים יום" – כאשר סופרים מ' אב היום הוא שער החמשים, בחינה של שער הנון (ולאחר חמשים ימים אלה מגיע ראש השנה, אור חדש). אפשר לקשר את זה למה שלמדנו ב"היום יום" של היום, שהקב"ה בוחר בגוף היהודי והוא יקר מאד אצל הקב"ה – זה גילוי של שער הנון (יש מט גילויים של אור הנשמה, ואז, ביום החמשים, מתגלה הארה של לעתיד לבוא, שאז הנשמה תיזון מהגוף, כלומר שאז מתגלה מעלת הגוף היהודי שלמעלה מאור הנשמה).

לאיזו תורה? בפרט, לתורה שבעל פה, שרש המלכות. זו כוונה מיוחדת מאד כשברית המילה יוצאת ביום ההולדת של הצמח-צדק, כי הוא בחינת התורה שבעל פה של החסידות. התניא, אדמו"ר הזקן, הוא התורה שבכתב, ואילו הצמח צדק הוא התורה שבעל פה – כאילו גילוי העטרה של תורת החסידות. הוא ה"קראָהוּ בהיותו קרוב". כך אפשר להסביר "דרשו" ו"קראוהו".

לחיים לחיים, שיהיה בשעה טובה ומוצלחת, שנזכה גם לדרוש את ה' חזק וגם לקרוא אותו יפה.

נגנו "תרין תפוחין".

מאתכפיא לאתהפכא

יוצא מזה שמצוות הן אתכפיא ותורה היא אתהפכא. אני מקיים מצוות כבינוני ולומד תורה כצדיק. כולם לומדים תורה כצדיקים, בה כתוב "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" – שייך בעיקר לעבודת הצדיקים. קשור למה ש"מצוות לאו להנות נתנו" – יש מי שחושב שכך גם תורה, אבל לא נכון, כמו שכתוב בהקדמת אגלי טל ועוד. התורה היא הנאה לכתחילה, "כי הם חיינו", בלימוד התורה אני כמו דג במים – אני רץ לתורה בחשק ("הוי כל צמא לכו למים", "אין מים אלא תורה", "מים מצמיחים כל מיני תענוג"), זה הדבר שאני הכי רוצה. כמו שמספרים על אדמו"ר האמצעי, שפעם היה בנסיעה ולא היתה לו גמרא – כשרק התקרב הביתה מרוב תשוקה קפץ מהעגלה ורץ הביתה ותפס גמרא ללמוד. התורה היא חיינו ("מקור חיים" – "מקור כל התענוגים").

צריך לדעת שקודם צריך לעשות מצוה – לומר סליחות, לעשות התרת נדרים, הכל יחסית באתכפיא – ואחר כך יושבים להתועד, לומר דברי תורה, וזו כבר אתהפכא. זה גם יסוד החינוך – כל מה שעושים הוא "דרשו", המורה דורש, התלמיד דורש, הכל דרישה, אורות מקיפים, אבל תכלית החינוך היא להגיע אחר כך לתורה,

רבינו. הוא שייך לעלמא דאתכסיא. **עוף** בגימטריא **יוסף** (שעולה **אדם** במספר קדמי, מתאים למבואר בקבלה שיוסף הוא יסוד אדם קדמון), לכן משה לקח את עצמות יוסף עמו – הנון לוקח את העוף, שניהם נבראו ביום החמישי, ואז ה' אמר להם "פרו ורבו" עוד לפני שאמר לאדם הראשון. כל קדימה היא גם במעלה – ה"פרו ורבו" המקורי הוא ביום החמישי. לכן "בתולה נשאת ליום רביעי", כדי שהיחוד יהיה ביום חמישי בו ברכת הדגים. מי שברית המילה שלו – תיקון הברית – היא ביום החמישי למעשה בראשית יהיה לו הרבה ילדים, כנוני ימא. יהיו לכם הרבה נכדים, נכדים אין סוף, כמו הדגים שבים.

שוב, היום הזה הוא חבור של משה רבינו, שהוא הדג, עם יוסף הצדיק, שהוא העוף – ושניהם קודמים לאדם הראשון. אדם הראשון הוא יעקב אבינו, בתיקונו הראשון לפני החטא, "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון". הוא בעל עולם האצילות, אבל כתוב שיוסף הצדיק גבוה ממנו ומשה רבינו עוד יותר. משה הוא מהשמיטה הקודמת, מהעולם הקודם שלמעלה מאצילות, ויוסף הוא מיסוד א"ק שלמעלה מאצילות (כנ"ל). אז מחר צריך לכוון גם לדג ולעוף ולשער הנון ול"חד ולא בחשבון". לחיים לחיים.

נגנו "כתיבה וחתומה טובה".

הדג והעוף

דבר שני, קשור: נון הוא מלשון נוני ימא. בימי בראשית, כמו שאנחנו מסבירים כל פעם שיש נוהגים לומר בכל יום, החל מכ"ה אלול, את היום במעשה בראשית, וכדאי שלפני הברית תאמרו את יום חמישי של הבריאה. ראש השנה הוא יום הששי, יום בריאת אדם הראשון, אבל יש משהו מיוחד ביום החמישי אפילו יותר מהיום הששי – בו נבראו הדגים, העופות והלוי'תן, הנברא הגדול מכל החי, הנברא היחיד, לפני האדם, שנאמר בו לשון בריאה (לאחר "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"), "ויברא אלהים את התנינם הגדלים וגו'".

עד יום חמישי יש רק צומח, אבל אין נפש חיה. גם באדם הראשון כתוב "נפש חיה", שנוספה בו דעה ודבור, אבל ה"נפש חיה" המקורית היא ביום חמישי – "ישרצו המים שרץ נפש חיה" (תבת "חיה" זאת, ראשית הופעת החיים בתורה, היא התבה האמצעית של מעשה בראשית). יש בו את ה-**לוי'תן, מלכות**. היום הוא בריאת הנון. אמרנו שהוא יום החמשים וגם יום החמישי של מעשה בראשית – הולך יחד, כפולה, יום החמישי של מעשה בראשית הוא יום החמשים של העליה מתשעה באב לקראת השנה החדשה.

הדגים והעופות רומזים לשתי נשמות שבעצם גדולות מאדם הראשון שנברא ביום הששי. הנון הוא משה רבינו. יש פירוש שיהושע בן נון נקרא כך בהיותו תלמיד כבן של הנון הגדול, משה

כ"ט אלול ע"ז - כפ"ח

ברית אור-הלל-ישראל שי' מזרחי

"בחצות" וכן בשעת מ"ת ובסוף ימיו. משה עצמו הוא סוד קסא קפד כמבואר בכתבי האריז"ל, וי"ל ששם קפד, אחורי שם עב דאבא, רומז להשגת מ"ט שערי בינה, ואילו שם קסא קאי על ה"איני יודע" של משה, שער הנון).

א. מעלות היום – "אחרית שנה" והכנה לשנה חדשה

"מתעשרת בסופה" – תכלית העשירות

ב"אחרית שנה"

"רשה בתחלתה" ו"מתעשרת בסופה" בידעת

האדם

אחרי שער הנון מתחילים מחדש, עולם חדש, כמו שאמרנו שהשנה הבעל"ט היא תהא שנת עולם חדש. בתניא כתוב שבכל ראש השנה יורד אור חדש שלא היה מעולם, אור יותר נעלה מכל מה שהיה עד השנה הזו החדשה. אם כן, מצד אחד היום – יום הברית – הוא "אחרית שנה", עליה כתוב "מתעשרת בסופה", תכלית העשירות של כל האור וכל הדעת שהיו השנה, תשע"ז, ומצד שני לקראת ערב האור הזה מסתלק והאדם נשאר בבחינת אין עד לתקיעות, בהן יורד האור החדש של השנה החדשה, כמו שכתוב בתניא. בנפש הכוונה שאחרי כל עשירות הדעת – "אין עשיר אלא בדעת" – מגיעים ל"איני יודע כלום", ואז מתחילים מחדש וזוכים לאור חדש, אור יותר נעלה מכל מה שהיה במציאות מאז בריאת העולם.

הפשט הוא שבראש השנה איננו יודעים מה יהיה בשנה הבאה. אנחנו מתפללים לה' שיחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, מאמינים בזה, בוטחים בזה חזק מאד – אבל עדיין לא רואים ולא יודעים. עיקר העוני והעושר הוא בדעת, ופשיטא שאיני יודע מה הולך להיות השנה. נמצא שבתחלתה השנה היא רשה – אין בה דעת, היא לא יודעת מה יהיה. היום, בסוף השנה, יש את העשירות של השנה הקודמת – יודעים מה היה. כתוב ש-יב הימים מ-חי אלול עד היום הם כנגד יב החדשים

נאמר^א כמה מילים לכבוד הברית, לכבוד השנה החדשה. ארצנו הקדושה היא "ארץ אשר הוי' אלהיך דרש אתה תמיד עיני הוי' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" – האור שנמשך מראש השנה הולך ונמשך עד אחרית השנה, עד היום. "כל שנה שהיא רשה בתחלתה מתעשרת בסופה" – השנה הזו התחילה רשה וכשהיא מגיעה ל"אחרית שנה", היום האחרון, היא מתעשרת (כתוב בחסידות שהיא מתחילה להתעשר כבר מתקיעת שופר, ומאז היא הולכת ומתעשרת עוד ועוד עד ל"אחרית שנה", היום). הרבי אמר שלכל יהודי צריכה להיות עשירות מופלגה – מברכים את כל בני המשפחה בעשירות מופלגה, גם בגשמיות וגם ברוחניות.

כשהשנה מגיעה לעשירות מופלגה מגיעים לשער הנון – כמו שהסברנו אתמול שמתשעה באב יש חמשים ימי עליה עד ערב ראש השנה. שער הנון הוא "איני יודע" – יש את כל מה שאדם יודע ומשיג, כל מ"ט שערי בינה, אבל יש את עצם השגת האלקות, ראית האלקות, שער הנון. כלל גדול למדו חז"ל ממשה רבינו – "לעולם ילמד אדם לשונו לומר איני יודע", וכתוב בחסידות שה"איני יודע" שלו הוא שער הנון ("איני יודע" = קסא, שם אהיה דיודין – אלף הי יוד הי – אם אסק שמים שם אתה". על דרגה זו נאמר "משה זכה לבינה", באמרו "כחצות" ולא

א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

"וחטאה". מאור הפה מגיעה דעת – מצד אחד שלמות הדעת של השנה הקודמת ומצד שני ההתאפסות לקראת השנה החדשה. גם אור השופר הוא אור הפה – תוקעים בפה. כל האור הוא בחינת "דעת גניז בפומא" – בחינת הלל, פומא קדישא. זו סגולה שיתקיים אצל הילד הזה "פתח פיך ויאירו דבריך" בדברי תורה, באור מתוק של שנה טובה ומתוקה בדברי תורה – "ומתוק האור".

הגימטריא של השם היא 813 – הגימטריא של הפסוק השלישי בתורה בו ה' ברא את האור: **"ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור"**. ידעת קודם, או שקודם חשבת? [אחרי שחשבנו על השם ראינו]. זו ממש רוח הקדש של ההורים – השם מתחיל באור.

שלשה חברים טובים

נציין ונאחל מזל טוב – היום, באותה שעה ממש – נימולו שני שניאור-זלמן מבין התלמידים שלנו, גם אצל משפחת שרון וגם אצל משפחת וינגורט, אור כפול, שני-אור, וכאן גם הילד נקרא אור וגם הלל הוא אור וגם "אור ישראל" (אור התורה, ראה מפרשים, "פתח פיך ויאירו דבריך"). הכל הרבה אור לקראת האור החדש של השנה החדשה.

ששלת הילדים האלה יהיו חברים טובים. אמרנו שהשנה החדשה היא שנת **רבי יהושע בן חנניה**, בגימטריא **תשע"ח**, והוא אומר שהדבר הכי חשוב בחיים (הדרך הטובה שידבק בה האדם) הוא "חבר טוב". לקראת זה יש שלשה ילדים שבע"ה יהיו חברים טובים, ובזכות החברות תבוא הגאולה.

שלשת פסוקי אור-הלל-ישראל במעשה

בראשית

בפסוק "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" – המלה האחרונה היא אור, וכל המלים עד אליה (בלעדיה) הם 606, **הלל-ישראל**, שש **עצמות**

של השנה החולפת, מתשרי עד אלול, והיום אפשר לדעת כל מה שהיה השנה. לכן הוא עשיר כי יש בו את כל הדעת (והרמז: **כט אלול עשיר** = **בר דעת** = 676 = 26, הוי' ב"ה, ברבוע. **כט אלול** = **סוד הוי'** [ליראיו וגו']). אחרי שיש את כל הדעת של השנה הזו מתאפסים ומתאינים ויאני יודע כלום' – ודאי לא יודע כלום מה הולך להיות, רק בוטח בה' שהכל יהיה הכי טוב, יותר טוב ממה שאני מסוגל לשער בשכל שלי. זו "רשה בתחלתה", אבל "מתעשרת בסופה". זהו פשט גמור מה קורה היום.

ברכות הנימול בערב ראש השנה

אתמול בלילה דברנו על כך שמי שנימול היום – גם יום הולדת של הצמח-צדק, וגם יום החמישי של הבריאה, יום של בריאת וברכת הדגים – יזכה להרבה ברכת "פרו ורבו" (לכן בתולה נשאת ביום רביעי, כדי שביאת מצוה תהיה ביום חמישי). אז יש ברכה גדולה מאד ל"בני", ויש ברכה גדולה מאד ל"מזוני" – כי היום הוא היום הכי עשיר בשנה, "מתעשרת בסופה" – וממילא כלולה גם ברכת "חיי", הכל כלול, כי ה' נותן "מזוני" לחיים. אז יש ברכה מאד גדולה היום – שהכל יתקיים בילד.

ב. רמזי השם

שם שכולו אור

כעת נאמר כמה דברים על שם הילד. את הגימטריא העיקרית האבא חשב בעצמו. לרך הנימול קוראים אור-הלל-ישראל – גם הלל לשון אור, "יהל אור", וגם ישראל בחינת אור, כמ"ש "והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה".

ידוע שיש יג לשונות נרדפים של אור בתורה, כנגד יג מדות הרחמים שמאירות בתקופה זו. הלל הוא האור ה-יב, כנגד "פומא קדישא", "פתח פיך ויאירו דבריך". להלל מהללים בפה, אבל זהו אור שיוצא מהפה, ובקבלה אור הפה הוא תיקון

הוי' עשנו" = 2028 = 3 פעמים 676, הוי',
 ברבוע. הרוס"ת = 10 פעמים הוי', האמ"ת = 68
 פעמים הוי'. והוא עולה תשע"ח ועוד 1250,
 פעמיים 25 ברבוע).

למה האור המקורי הוא הכנעה? הדבר הכי
 פשוט שההכנעה כאן היא בטול. האור הראשון
 הוא הגילוי שיש ה' ו"אין עוד מלבדו", והעבודה
 שלנו צריכה להיות "בלתי להוי' לבדו". כלפי
 עצמות אין סוף "לית מחשבה תפיסא ביה כלל".
 האור הראשון של מעשה בראשית – שהעולם לא
 ראוי להשתמש בו, לכן ה' גזז אותו לצדיקים
 לעתיד לבוא – הוא בטול, גילוי של "כולא קמיה
 כלא חשיב".

אם כן, יש כאן שלשה פסוקים במעשה בראשית
 שעולים אור-הלל-ישראל – דרוש לכבודו. מחר
 יש לכונן את זה, כי היום הראשון של ראש השנה
 הוא "ויאמר אלהים נעשה אדם".

שני חצאי שנה של אמונה-בטחון ימים

נאמר עוד משהו לסיום, לגבי סיום מעגל השנה.
 שוב, השנה כעת נגמרת, מסתיימת. אנחנו לומדים
 בזמן האחרון את המאמר שנקרא "אמונה
 ובטחון" – שני היסודות, עמודי התווך, של
 היהודי, אותם יורשים מאברהם אבינו, היהודי
 המאמין הראשון שהוא גם הבוטח הראשון.
אמונה-בטחון עולה 177 (גן עדן). מה זה קשור
 לשנה? כמה ימים יש בשנה? בשנה רגילה, "שנה
 כסדרה", עם חדרש אחד מלא וחדש אחד חסר, יש
 בכל ששה חדשים (ששה חדשי חורף וששה
 חדשי קיץ) – 180 מעלות מתוך 360 מעלות של
 מעגל השנה (חצי מעגל, 'חצי צורה', בסוד
 'חצוצרות') 177 ימים, **אמונה-בטחון** ימים.
 בחדשי הקיץ תמיד כך, אין שינוי – תמיד מניסן
 עד אלול הסדר הוא מלא-חסר – אבל בחדשי
 החורף יכולים להיות שינויים, חשון וכסלו יכולים
 להיות מלא או חסר ותתכן גם שנה מעוברת, עוד
 חדש בחורף.

המושג הכי נעלה ונשגב בחסידות. אור, כידוע,
 שוה אין-סוף, נמצא שהפסוק **"ויאמר אלהים
 יהי אור ויהי אור"** עולה-אומר **עצמות אין סוף**,
 הרך הנימול שוה **עצמות אין סוף**.

גם החלק השני של הפסוק הבא במעשה
 בראשית – "[וירא אלהים את האור כי טוב]
ויברל אלהים בין האור ובין החשך" – שוה
 בדיוק אותו מספר, עוד פעם **אור-הלל-ישראל!**
 וגם המאמר של בריאת האדם ביום ששי, השיא
 של מעשה בראשית (תכלית בריאת האור ביום
 ראשון – וכמו שאומרים במוסף של ר"ה, "זה
 היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון"), **"ויאמר
 אלהים נעשה אדם"** שוה בדיוק אותו מספר!
 נמצא ש"נעשה אדם" שוה **"יהי אור ויהי אור"**
 כי "אדם" כולל גם את הזכר ואת הנקבה –
"ויקרא את שמם אדם ביום הבראם" – אור ישר
 של האיש ("יהי אור") ואור חוזר של האשה
 ("ויהי אור", זה אחד הפירושים ב"יהי אור ויהי
 אור").

הכנעה-הבדלה-המתקה

אם כן, יש שלש פעמים אותו מספר במקומות
 הכי מרכזיים במעשה בראשית. השני, "ויברל
 אלהים בין האור ובין החשך", פשוט שהוא
 הבדלה – לכן צריך לומר שהראשון יחסית הכנעה
 והאחרון הוא המתקה, לפי הכלל הגדול של הבעל
 שם טוב^ב.

בריאת האדם היא ההמתקה – "נעשה" לשון
 רבים, כל הבריאה השתתפה בבריאתו. זהו תפקיד
 האדם, לתקן ולהמתיק את כל המציאות, להפנות
 את לב כל יצורי עולמים לבורא יתברך, כמו שאכן
 עשה אדם הראשון מיד כשנברא – הוא קרא
 לכולם "באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי'
 עשנו" (**"באו נשתחוה"** בגימטריא תשע"ח. כל
 הפסוק, **"באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני**

ב וראה באופן אחר עמודיה שבעה "ראשון" של
 פרשת במדבר.

הוא ראשית התיקון, המלך הדר, המלך השמיני שמתחיל את התיקון. בחורף ה-אמונה היא עד יום ה-בהו שכתהו. תהו-בהו עולה משיח בן דוד (משמונה נסיכי אדם, תהו, הנמשך בשבעה רועים, בהו). אחר כך מתחיל ה-בטחון – כולל את חדש שבט עם הימים החשובים שבו ואת פורים. חנוכה היא בתוך ה-אמונה אבל פורים בתוך ה-בטחון. זו עוד כוונה יפה למשמעות היום – היום משלימים את האמונה והבטחון של הקיץ. מגיעים לאפס, עוד מעט, בשביל להתחיל מחדש אמונה-בטחון של השנה החדשה.

מזל טוב מזל טוב! שיהיה אור, הלל וישראל – שיהיה חסיד ירא שמים ולמדן, ושנזכה כולנו, כל עם ישראל ביחד, לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נגנו "כתיבה וחתימה טובה" ו"מינן הוי" רוממה".

בשנה הבאה עלינו לטובה – חשוב לדעת כמה ימים, כדי לכתוב צ'ק לקרן השנה (הרבי רצה שיתנו כמנין הימים שיש בשנה הבאה, זו מצוה של היום) – יש 354 ימים, השנה הכי חלקה ופשוטה, "שנה כסדרה", תשרי מלא, חשון חסר, כסלו מלא וכו'. זו שנה רגילה, לא שנה מעוברת. כל חצי מעגל, חצי צורה, הוא אמונה-בטחון.

נעשה חשבון: נחלק את חדשי הקיץ, מניסן עד היום, ל-אמונה ו-בטחון, באיזה יום נגמרת ה-אמונה ולמחרת מתחיל ה-בטחון? מה היום ה-102 מר"ח ניסן? 30 ימי ניסן, 29 ימי אייר, 30 ימי סיון וצריך ועוד 13 ימי תמוז – יום האמונה הוא יג תמוז, חג הגאולה של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ זי"ע. מ-יד תמוז מתחיל הבטחון. איך תהיה החלוקה בחורף? אמונה תהיה עד יג טבת. מה המיוחד בו? היו לנו דרשות על היום הזה – טבת עולה תהו, אורות מרובים דתהו, ו-יג עולה בהו, אז יג טבת הוא ה-בהו שב-תהו. בהו

כ"ג כסלו ע"ה - כולל תורת חיים, כפ"ח

הרמב"ם היומי (1)

הקדמת הרמב"ם

הרב שלנו היה צריך לכתוב בלי י. בכל אופן, משה רבינו עולה תריג מצוות התורה (משה רבנו עולה בני ישראל, ללמד שהוא שקול כנגד בני ישראל) ולכן הוא נרמז במלים "כל מצותיך" שבפסוק השני.

[אחרי^א מנחה:]

א. פסוקי פתיחת הרמב"ם – חבור אברהם ואבינו ומשה רבינו

פסוקי אברהם ומשה

הרמב"ם^ב פותח את הספר בפסוק "בשם הוי' אל עולם" ואחר כך הוא מביא עוד פסוק – "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך". הפסוק הראשון הוא מבראשית והשני מתהלים. דברנו הרבה פעמים על כך שיש לרמב"ם שתי דמויות אותן הוא הכי אוהב ואיתן הוא מזדהה – אברהם אבינו ומשה רבינו. לפעמים משמע שאצל הרמב"ם אברהם אבינו הוא העיקר ולפעמים משמע שמשה רבינו הוא העיקר. כאן יש רמז מאד יפה לענין, כי בשני הפסוקים בהתחלת חבורו מביא את שניהם:

הפסוק הראשון, "בשם הוי' אל עולם", הוא פסוק של אברהם אבינו – "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם הוי' אל עולם" – פסוק שמתאר את עיקר עבודת אברהם אבינו, שמוסר עצמו לפרסם אלקות בעולם. גם הרמב"ם נוטע את האשל שלו, את חיבור היד החזקה שלו, כדי לפרסם אלקות בעולם.

משה רבינו הוא כללות כל התורה כולה וכל המצוות, כידוע הרמז שמשה רבינו עולה תריג. הרמב"ם כותב משה רבינו, עם י, שעולה תריג, אבל ברמב"ם המנוקד כתוב בלי י, למרות שגם על פי דקדוק יש לכתוב רבינו עם י, כי הכוונה היא שהוא הרבי שלנו (אם הכוונה היתה שהוא

רמזי השראה בפתיחת הרמב"ם

החבור הזה הוא "בהביטי אל כל מצותיך", ועל פי קבלה היינו על דרך א"ק בו "כולם נסקרים בסקירה אחת". זו מעלת הרמב"ם, כפי שכותב, שאפשר לראות ולזכור את כל תריג מצוות התורה עם פירושיהן.

נעשה גימטריא יפה: הביטוי "בשם הוי' אל עולם" עולה 545, מספר ההשראה ה-17 – רבוע 16 ועוד רבוע 17. אחר כך, החלק האחרון של הפסוק השני, "בהביטי אל כל מצותיך", עולה 19 בהשראה (685). כלומר, יש כאן 16 ברבוע, 17 ברבוע, 18 ברבוע, ו-19 ברבוע. אם כן, מספר ההשראה שביניהם הוא 18 בהשראה – תריג! הרמב"ם מאד אהב מספרים, אך אם הוא חשב במספרים צורניים – משולשים, רבועים והשראה – הוא לא גלה זאת לאף אחד, ואנחנו כעת מגלים זאת...

עוד רמז: אם נתייחס לסוף הפסוק, "בהביטי אל כל מצותיך", כיחידה – יט בהשראה – מספר ההשראה הבא, כ בהשראה, הוא "לעני כל ישראל".

"אז" – חבור אברהם ומשה

קודם נאמר ווארט על המלה "אז" הפותחת את הפסוק השני – "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך". מה כוונת הרמב"ם בזה? לחבר בין הראשון (א) והשביעי (ז). "כל השביעין חביבין", משה רבינו הוא הדור השביעי מאברהם אבינו,

א נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.
ב מהדורת "מפעל משנה תורה".

ישי בפסוק אחד⁷, אבל עיקר השביעי הוא משה רבינו – השביעי מאברהם אבינו (דוד המלך הוא הדור ה-יד-דוד לאברהם אבינו, ז ועוד ז). דוד המלך אומר "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך", דהיינו בעצם משה רבינו, כל תריג מצוות התורה. אם כן, יש בתחלת הרמב"ם גם את דוד המלך.

השתקפות משה רבינו ברמב"ם

[גם הרמב"ם הוא משה, משה בן מימון, שמבאר את כל המצוות]. על כך אמרו הראשונים "ממשה עד משה לא קם כמשה". אם כבר, נאמר עוד רמז: איך הרמב"ם חותם? משה בן רבי מימון (ב-י אחת). משה בן מימון שוה 543, בדיוק הראי, היפוך הספרות של משה (345) – "אהיה אשר אהיה", השם שאומר ה' למשה כאשר טוען "ואמר לי מה שמו מה אומר אליהם" (כפי שלמדנו ב"ט כסלו). גילוי שם הגאולה למשה בסנה אומר לו בעצם – 'אתה הגואל, זו ההשתקפות שלך. ההשתקפות שלך בעם או בעולם היא הכח של שם "אהיה אשר אהיה" בו אני גואל את בני ישראל מארץ מצרים'.

משה רבינו קרא לבנו הבכור גרשם, שגם שוה 543 – משה בן מימון, "אהיה אשר אהיה". השם גרשם קדם לסנה, כנראה שמשם כבר ידע שמספר זה משקף אותו ולכן הקדים לקרוא כך לבנו. אמרנו ב"ט כסלו ש"אהיה אשר אהיה" עולה אמת אמונה (אהיה פעמים אהיה עולה אמת) – "איהו אמת ואיהו אמונה". הופעה חשובה ביותר של מספר זה בתורה היא בפסוק "בנים אתם לה' אלהיכם". עד כאן על הפסוקים שהרמב"ם מביא בהתחלת חבורו.

והרבי אמר במאמר הראשון שלו – "באתי לגני" תשי"א – שחכיבות השביעי היא בהיותו שביעי לראשון – על דרך "נעוץ סופן בתחלתן" (בדרך כלל זה נאמר ביחס לאחד ועשר, אבל כך גם לגבי יחידה של שבע בין אחר לשבע⁸). החבור של הדורות רמוז במלה אז – הדור ה-א ליהדות והדור ה-ז ביהדות, אברהם אבינו ומשה רבינו.

בחז"ל האות ז גם נדרשת כקיצור של "זה" (כמו במלים: זכר – זה-כר, זקן – זה-קנה חכמה וכו') – נבואת משה רבינו ב"זה הדבר". "אחד היה אברהם", גם מתחיל ב-א, ומשה הוא הדור השביעי, כך שבמלה "אז" יש רמז חזק מאד שהרמב"ם רוצה לאחד כאן את שתי הדמויות העיקריות, אברהם אבינו ומשה רבינו.

נקח את המלה "אז" (8), אחר כך את המלים "לא אבוש" (340) ואחר כך את היחידה של "בהביטי אל כל מצותיך" (685) ונעשה סדרה רבועית: ההפרש הראשון הוא 332 (מנחם מענדל, **צמח צדק**, שמו שמלך המשיח, משיח צדקנו), ההפרש השני הוא 345 (משה) והבסיס הוא 13 (יג מדות הרחמים), אז ההפרש הבא הוא משיח. יש כאן רמז יפה בהפרשים למנחם-מענדל, משה ו-משיח.

אברהם אבינו, משה רבינו ודוד המלך

אמרנו שהרמב"ם רוצה לחבר בין אברהם אבינו ומשה רבינו. הפסוק הראשון מדבר על אברהם אבינו. מי אומר את הפסוק השני? דוד המלך. כל פרק קיט – שאדמו"ר הזקן כותב⁹ שמי שלומד ש"ס צריך לסיים אותו כל שבוע – הוא על התורה. בפרק הזה דוד המלך בעצם מתחבר עם משה רבינו. גם דוד נקרא השביעי בין הבנים של

ה דהיי"א ב, טו: "...דויד השבעי" (וכמפורש במדרש "כל השביעין חביבין" – ויקרא רבה כט, יא).

ג כמבואר בספר עמודיה שבעה ברבוי מקומות. ד קונטרס אחרון ד"ה "הוכח תוכיח". ראה ישעור י"ח כסלו – סיום התניא – פ"ב.

ב. התורה והמצוה – תורה שבכתב ותורה שבעל פה

"המצוה" – תורה שבעל פה

נתחיל לקרוא את הקדמת הרמב"ם בפנים:

כל המצוות שניתנו לו למשה בסיני, בפירושן ניתנו, שנאמר (שמות כד, יב) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה. תורה, זו תורה שבכתב. והמצוה, זו פירושה. וצונו לעשות התורה על פי המצוה, ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה.

יש כאן פירוש מאד מיוחד, שבהקשר הזה המלה "מצוה" היא תורה שבעל פה. למה הרמב"ם לא מפרש "מצוה" כפשוטו? כאן כתוב שה' אומר למשה שיעלה להר והוא יתן לו את התורה והמצוה. מהי כאן הנתינה? לימוד שה' מלמד את משה. ה' אומר למשה שילמד אותו את התורה וילמד אותו את המצוה – כלומר, לא מדובר במצוה מעשית, לכן הרמב"ם מפרש את פשט הפסוק שהמצוה שה' מלמד היא תורה שבעל פה.

למה היא נקראת "מצוה"? כי היא מפרשת את מצוות התורה שבכתב, שכן בתורה לא מפורש איך לקיים מצוות בפועל, ולכן צריך את התורה שבעל פה (כמו שכתוב בתניא¹). התורה שבעל פה היא בגדר מצוה שעדיין בלימוד. הפירוש הזה הוא החידוש הראשון של הרמב"ם, והיות ש"הכל הולך אחר הפתיחה" הוא כולל את כל הספר – פירוש הפסוק "ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה", שסימו הוא "אשר כתבתי להורתם".

פתיחת הרמב"ם במאמר של ריש לקיש

האם הפירוש הזה הוא המצאה של הרמב"ם? לא, יש לו מקור בחז"ל. אנחנו אוהבים לדייק שכאשר חכם פותח את חבורו בציטוט של חכם קדום זהו סימן שיש לו זיקה מאד עצמית לאותו

חכם. אנחנו אוהבים את כל חז"ל, אבל בפרט על מי דברנו הרבה בשנים האחרונות? ריש לקיש (כי ריש לקיש יודע גם להשתמש בזכות המרידה (the right to rebellion), מזכויות האדם הבסיסיות – הזכות והחובה של העם למרוד נגד ממשל שפועל שלא לטובת העם, הן בגשמיות ובן ברוחניות)... וכמו שנסביר תיכף איך שהדבר גם רמוז במאמר שלו). העובדה שהרמב"ם מתחיל במאמר של ריש לקיש מלמדת על זיקה עצמית ביניהם (נמצא שאברהם-משה מתחברים לשמעון – "שלש אמות אמ"ש", אויר-אברהם מים-משה אש-שמעון, כמובן. הערך הממוצע של אברהם משה שמעון = שמחה = "סוד הוי' ליראיו". אברהם משה שמעון, 466 345 248 מהווים קטע בסדרה הרבועית: 175 126 101 100 466 345 248... הסדרה מתחילה מ100, גילו של אברהם בלידת יצחק. המספר שלפני אברהם הוא 175, גילו של אברהם אבינו. המספר שאחרי שמעון הוא 611, תורה. תן לחכם ויחכם עוד).

יש כאן חידוש מיוחד, כי ריש לקיש לא נמצא אצלו בשושלת הקבלה. כל הקדמת הרמב"ם היא בסוד הפסוק "קרא הדרות מראש" – הוא קורא את הדורות ממש רבינו עד רב אשי. הרמב"ם רוצה להסביר לנו את כל שושלת הקבלה בתור הדבר הראשון שיהודי צריך לדעת כשהוא בא ללמוד תורה שבעל פה. בכל אופן, בשושלת מקבלי התורה של הרמב"ם אין את ריש לקיש – יש את רבי יוחנן בדור שלו, אבל את ריש לקיש הוא לא מציין כלל. אף על פי כן הוא מתחיל מריש לקיש. עיקר החידוש שלו בתחלת חבורו הוא ש"מצוה" היא תורה שבעל פה – וזו תוכנה של ריש לקיש. הרמב"ם פותח בראש של ריש לקיש – ראש של בעל תשובה, ראש של מלכות.

מבנה מאמר ריש לקיש בגמרא

נקרא את דברי ריש לקיש מתוך מסכת ברכות (ה, א):

אמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר

(והרי אסור להורות מתוך המשנה – כמו שכותב הכסף משנה בתחלת באורו לרמב"ם, וברש"י כאן על הגמרא). כתוב "מאן מלכי? רבנן" – התכלית של "להורתם", פסיקה מהגמרא, היא המלכות. הפוסק הוא ה"דַּבְרָר", המורה איך להנהיג את העולם (כפי שרוצים שיצא כאן מהכולל...).

מדוע נכון לומר כך על פי קבלה? (וממילא יהיה מובן למה נביאים-כתובים באים אחרי המצוה-המשנה)? מסדר הדרשה כאן יש אסמכתא שמי שרוצה להיות בעל הוראה, קודם צריך להיות בקי דווקא בנ"ך, שהרי לפני ה"להורתם" יש את "אשר כתבתי", נביאים וכתובים. שוב, מישהו זוכר איפה כתוב בקבלה שנביאים וכתובים כנגד הו"ק, ה-ו של שם הוי'? מצד אחד, יש כאן "מה שמו ומה שם בנו" – הנ"ך ממשיך את החומש, הכל תורה שבכתב – אך מצד שני האמא קודמת ומולידה את הנ"ך (עיקר היחוד הוא בין אבא ואמא, תושב"כ ותושבע"פ, ורק עד כאן הרמב"ם מצטט מהאמאר).

הסדר כאן מזכיר את הכוונות בעשרת הפסוקים שאומרים בר"ה, במלכויות-זכרונות-שופרות. אומרים שלשה פסוקים מהתורה, שלשה מהכתובים ושלשה מהנביאים, וחותרים בפסוק מהתורה. למה הופכים את הסדר ומקדימים של כתובים לנביאים? כתוב ששלשת הפסוקים של התורה הם כנגד חב"ד, שלשת פסוקי הכתובים הם כנגד חג"ת ושלשת פסוקי הנביאים כנגד נה"י (כי הנבואה באה מנו"ה, "נביאים" בנצח ו"חזוים" בהוד). בכתובים יש משהו שמביע יותר רגש של הנשמה מאשר בנביאים, שמגלים נבואה מהשמים. ורה"ק שמתגלה בכתובים מתחילה למעלה מנו"ה, בכתר של המלכות שבאחורי התפארת. מאיפה ריש לקיש לומד שנ"ך היינו "אשר כתבתי"? לכאורה המלה "כתבתי" רומזת רק לכתובים, איפה יש כאן נביאים? על פי פשט יש לומר שבפסוק הזה הנביאים כלולים בכתובים, ואף שמקדימים בלשון הדרשה את הנביאים העיקר כאן הוא הכתובים. יש כאן רמז לענין

כתבתי להורותם לוחות אלו עשרת הדברות תורה זה מקרא [הכוונה כאן רק לחמשה חומשי תורה, כי אחר כך הוא מציין את נביאים-כתובים בפני עצמם]. והמצוה זו משנה [הרמב"ם אומר בהקדמתו 'תורה שבעל פה']. אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים להורותם זה גמרא מלמד שכולם נתנו למשה מסיני.

יש בפסוק חמש מדרגות – "לחת האבן", "תורה", "מצוה", "אשר כתבתי", "להורתם" – ופעם' כתבנו באריכות שהן כנגד חמשת הפרצופים של עולם האצילות.

ובקיצור: "לחת האבן" כנגד קוצו של י, הכתר – מספר האותיות בעשרת הדברות, "כתר תורה" (וכידוע הרמז מרבי אברהם אבולעפיא ש"כתר תורה" עולה "עשרת הדברים", וכן "כתר תורה" עולה "עשרים וששה" – "עשרים" = כתר ו"וששה" = תורה – רמז מובהק לשם הוי' ב"ה, כללות כל התורה כולה); "תורה" היא "אורייתא מחכמה נפקת" – פרצוף אבא, י של שם הוי'; "המצוה", תורה שבעל פה, היא אמא, עליה נאמר "ואל תטש תורת אמך", ה עילאה; החדוש הוא שמדרגת "אשר כתבתי", נביאים וכתובים, מכוונת כנגד ו הקצוות, פרצוף המדות, ה-ו של שם הוי', ודווקא הבה, המלכות, ה תתאה, היא הגמרא, "להורתם". נסכם, כדרכנו:

קוצו של	"לחת האבן"	כתר	אותיות
י		בעשרת הדברות	
י	"תורה"	תורה שבכתב	
ה	"המצוה"	תורה שבעל פה	
ו	"אשר כתבתי"	נביאים וכתובים	
ה	"להורתם"	גמרא	

יש כאן תפיסה חדשה לגמרי. בדרך כלל כתוב בקבלה (כפי שמובא גם בתניא) שמקרא-משנה-תלמוד-קבלה הם כנגד עשיה-יציירה-בריאה-אצילות. כאן יש תפיסה אחרת, מאד חשובה, שהמלכות היא הסוף והתכלית של "להורתם"

ז ראה שיעור אור לי"ז תשרי ע"ג בסופו (עמ' תלז-תלח).

ש"עשרת הדברים" במילוי: **עין שין ריש תו הא דלת בית ריש יוד ממ = כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות**.)!

נעשה רמז אחרון חביב, שהוא כוונה טובה כל פעם שלומדים גמרא: כמה שוה גמרא? מרד. מאיפה בא המרד? מהגמרא שבבחינת "להורתם", "מאן מלכי רבנן", הגמרא כמו שריש לקיש לומד אותה. משם בא המלך דקדושה, המלך של עולם התיקון, שמורד במלכות דתהו, ב"מרדי אור", נמרוד (לשון מרד), המלך הראשון בתורה, מקור המלכות (בסוד "ברישא חשוכא והדר נהורא", תהו קודם לתיקון, סדר שנקבע במעשה בראשית מאת הבורא יתברך כדי שנושכיל להמשיך את ה"אורות מרובים" דתהו ב"כלים רחבים" דתיקון, כחו של מלך המשיח כנודע, ללמוד מנמרוד איך מורדים נגד מלכות החשך, "מרדי אור", איך הופכים את ה"נמרוד" דקליפה ל"נמרד" דקדושה בגימטריא **"אין מלך בלא עם"**, כמבואר במ"א). כשאצלנו בחור ישיבה לומד גמרא הוא עושה מרד – רק חבל שהוא לא יודע את זה...

"לעשות התורה על פי המצוה"

נשים לב לעוד דיוק יפה אליו רומז הרמב"ם, אף שאינו אומר אותו במפורש: בתורה שבכתב כתוב על המצוות, אבל בלי פירוש, ואילו המלה "מצוה" מרבה את הפירוש. בלשון הרמב"ם: "וצונו לעשות התורה על פי המצוה". כלומר, מה גובר על מה? מה קובע? כאן ההכרעה היא בין החכמה והבינה, "התורה והמצוה" (כנ"ל). ומה ביניהם יותר קרוב ל"להורתם"? ה"מצוה" (בסוד "כאמה בתה", "הא [תתאה] בהא [עילאה] תליא").

יש מחלוקת ראשונים אם מותר לפסוק מתוך הרמב"ם. הרא"ש כותב שאסור לפסוק הלכה מתוך הרמב"ם, א"כ אתה יודע כל מקורותיו – על דרך מה שכתוב שאסור לפסוק מהמשנה. לכן הכסף משנה בהקדמתו אומר שהמגיד משנה החל לפרש את המקורות אבל מכיון שלא פרש הכל,

הנ"ל בכתבי האריז"ל, שיש מקום שהכתובים לפני הנביאים, חג"ת לפני נה"י. בכל אופן, יש כאן פסוק עם מבנה יפה של כתר-אבא-אמא-ז"א-נוקבא.

רמזי הדרשה

נתבונן עוד במאמר של ריש לקיש, תלמידו וחברו של רבי יוחנן: הפסוק פותח במלים "לחת האבן", שאמרנו שהן כנגד הכתר, אך הן עצמן עולות מלכות, בסוד "כתר עליון איהו כתר מלכות" (תכלית עשרת הדברות היא להגיע ל"להורתם" – אם לא יוצאת בסוף הוראה העיקר חסר). רק המלה "לחת" עולה ו"פ חכמה, ו-האבן מוסיף עוד חן (בסוד **"האבן הראשה תשאות חן חן לה"** – "לחת האבן" ר"ת "לה". בספר יצירה, חן היא מתנת המלכות).

אם מחשבים רק את המלים "לחת האבן והתורה" (ה-י וקוש"י בפרצוף) מקבלים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

אם כותבים את כל הפסוק (החל מ"לחת האבן"), עם מלות הפירוש של ריש לקיש – לחת האבן עשרת הדברות והתורה מקרא והמצוה משנה אשר כתבתי נביאים וכתובים להורתם גמרא – הכל עולה יג פעמים לחת האבן (ללמד שכל התורה כולה נכללת בעשרת הדברות, ה"קוצו של י"), יג פעמים מלכות, הוי' פעמים אברהם (רמח מצוות עשה).

והנה, כל המשפט שה' אמר למשה: **"עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם"** עולה 4924 שעולה 4 פעמים 1231 = **"עשרת הדברים"** ("כתר תורה", **"עשרים וששה"** כנ"ל), רמז מובהק להתכללות ד אותיות שם הוי' ב"ה ("שם בן ד"), "והתורה וגוי", ב"קוצו של י", "לחת האבן", "עשרת הדברים" ("לחת האבן" = **מלכות**, סוד "כתר עליון איהו כתר מלכות" כנ"ל, וידוע שהמלכות, "תכלית" כל עשר הספירות, מקבלת מכל עשר הספירות וכוללת את כל עשר הספירות, סוד "עשרת הדברים", וכידוע הרמז

לומר זאת – מה זה נוגע לכל המשך דבריו? במקום אחר הרמב"ם כותב שמשה נתן את ספר התורה לעד לשבט לוי. כאן הוא אומר ששמו אותו בארון.], שנאמר (דברים לא, כו) לקוח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו וגו' [והיה שם בך לעד]. כנראה רוצה לומר שעיקר התורה שבכתב הוא "עד". כנראה, בשביל שיעשו לפי פירוש התורה שבעל פה צריך איזה "עד" בקדש הקדשים, והעד הוא התורה שבכתב שמשה רבינו כתב בכתב יד קדשו ושם בארון הקדש. אם כן, הגם שפוסקים כתורה שבעל פה עדיין צריכים את העצם, את ספר התורה שהוא עד המונח ליד לוחות האבן. והנה, [והיה] שם בך לעד" עולה שמעון, סוד "שם" משמעון, רמז לרבי שמעון כנ"ל, והקשר העצמי בין משה לשמעון, וכמבואר בכתבי האריז"ל שהגלגול העיקרי של משה רבינו הוא רבי שמעון בר יוחאי.

"עד" רומז להרבה דברים – אותיות רבתי בקריאת שמע, "שמע... אחד" (וכנ"ל, "לחת האבן והתורה" עולים יחד "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"), בת הקול שיצאה אצל שמואל^ה כפי שלמדנו ב"ט כסלו^ו, וכן שם המזבח של בני גד ובני ראובן כפי שלמדנו בענין "והייתם נקים מהוי' ומישראל".

הפסוק הוא "ושמרתם אותו שם מצד ארון ברית הוי' אלהיכם והיה שם בך לעד". כלל גדול בחז"ל ש"והיה" הוא לשון שמחה. בפסוק הראשון, "ואתנה לך וגו'" כתוב "עלה אלי ההרה וְקָחָה שם" וכאן כתוב "וְקָחָה שם בך לעד". אין עוד "והיה שם" בתורה, אבל "והיה שם" רומז ל"שם הוי'" שמופיע טוב פעמים בתורה, סוד "כתר שם טוב שעולה על גביהן". הערך הממוצע של 6 אותיות "והיה שם"- "שם הוי'" הוא אין, נמצא ש"והיה שם"- "שם הוי'" = 10 פעמים אין, דהיינו 10 צירופי אין, כולל "אני הוי' [לא שניתין]", סוד "אין מזל לישראל". והמצוה, שהיא פירוש

לכן אני אשלים, ואז יהיה אפשר לפסוק מתוך הרמב"ם. הכס"מ מביא בהקדמתו שהיה בבצרלונה חכם גדול שהיה בקי בשלשה סדרים בש"ס, ואמר שבאותן הלכות אני מבין את הרמב"ם, ובכל ההלכות של זרעים, קדשים וטהרות – הסדרים בהם איני בקי בש"ס – איני מבין כלום. לכן אני מניח שמי שלא בקי בש"ס לא מבין כלום ברמב"ם.

הרמב"ם כנראה לא הסכים לכך. הרי ב"המצוה" – ה עילאה, תורה שבעל פה, משנה – נכלל ה תתאה, "להורתם", גמרא. הרמב"ם כותב שאפשר בלימוד היד החזקה לקיים "בהביטי אל כל מצותיך" – קיום מצות ידיעת התורה, כפסק אדמו"ר הזקן (ולכן הרבי תקן את תקנת לימוד הרמב"ם). מה גובר על מה? המצוה גוברת על התורה, אמא גוברת על אבא – "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה". אבא כאן הוא אברהם ואמא שרה, וצריך שאברהם ישמע בקול שרה.

אחר כך הוא אומר: "ר'מצוה" זו היא הנקראת תורה שבעל פה. נשים לב שיש כאן לשון נופל על לשון – "וצונו לעשות התורה על פי המצוה, ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה". הרמב"ם רומז כאן רמז חזק (אף שאינו הפשט) שתורה שבעל פה היא מה ש"על פי" עושים את המצוה בפועל, "על פי המצוה".

התורה שבכתב – ה"עד"

נמשיך לקרוא ברמב"ם:

כל התורה, כתבה משה רבינו, קודם שימות [הורוגאטשובר אומר שכאן הרמב"ם סובר כדעת רבי שמעון בגמרא (שלומד מהפסוק "לקוח את ספר התורה הזה", המובא בהמשך דברי הרמב"ם), שמשה רבינו כתב את כל התורה, כולל שמונת הפסוקים האחרונים. שוב קשר של הרמב"ם לשמעון, קודם שמעון בן לקיש וכעת שמעון בן יוחאי – שני השמעון מורדים במלכות הרשעה, "על פי שני עדים יקום דבר"], בכתב ידו, ונתן ספר לכל שבט ושבט, וספר אחד נתנהו בארון לעד [לא ברור למה הרמב"ם צריך

ה מכות כג, ב.

ט פרק ג.

את ארבעים האיש כאן לפי הסדר שאמרנו. בכך רק פתחנו את הנושא.

מקום השופטים והמלכים בשושלת הקבלה

בסדר שמונה הרמב"ם יש כמה נקודות מענינות שאפשר להתעכב עליהן. היום נסתפק רק בדבר אחד – הסוד של אחיה השילוני. לאברבנאל יש סדר אחר לגמרי – אצלו כל השופטים (13 במספר) הם בשושלת הקבלה של התורה, ואילו אצל הרמב"ם אין אף שופט בסדר.

יש קושיא על הרמב"ם שמכל מלכי ישראל יש רק אחד שנמנה בשושלת הקבלה – דוד המלך. יש שכתבו שהרמב"ם סובר שמלכים לא יכולים להיות בשושלת הקבלה, והראיה ששלמה המלך – שודאי היה לו בית דין, והיה החכם באדם – לא מוזכר כאן בכלל. חזקיהו המלך – שהוא ובית דינו הדרו ספרים בתנ"ך (כמ"ש "גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיהו מלך יהודה", ראה ביאור הגר"א שם "שהוא החזיר את התורה ליושנה") והיה ראש הסנהדרין – גם לא מוזכר כאן. גם כל שאר המלכים הצדיקים (יהושפט וכיו"ב), שמן הסתם עמדו בראש הסנהדרין, לא מופיעים כאן.

יש מי שמקשה הפוך על הרמב"ם (בלי לתרץ): איך יתכן שהוא מונה כאן את דוד המלך? ממה נפשך, או שמונים את המלכים הצדיקים בשושלת הקבלה או שגם את דוד המלך אין ראוי למנות. צריך לומר שאצל הרמב"ם דוד המלך הוא דמות שמעל מושג המלכים. אולי הוא זוכה להיות בשושלת הקבלה כי הוא "נעים זמרות ישראל" והוא גם עתיד להיות משיח. אולי הוא נמנה בשושלת הקבלה בזכות שחבר ספר תהלים על ידי עשרה זקנים, כולל משה רבינו. בכל אופן, אין בכל התנ"ך דבקות בתורה כמו פרק קיט בתהלים שחבר דוד, בו מופיע הפסוק, "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך". הבטול והדבקות שלו בתורה הם למופת, ובענין זה יש משהו שדוד הוא לא מלך כשאר המלכים ולכן זוכה להמנות בשושלת הקבלה (ידוע שהתורה היא בחינת אדם,

התורה, לא כתבה, אלא צוה בה לזקנים, ליהושע ולשאר כל ישראל, שנא' (דברים יג, א) את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרו לעשות וגו', ומפני זה נקראת תורה שבעל פה [שנשארה בעל פה ולא כתבה].

ג. ארבעים דורות של מסירת התורה (עם התבוננות בתופעות נבחרות)

ארבעים דורות – השתלשלות עולמות אבי"ע

לא נקרא בפנים הכל. בהמשך ההקדמה הרמב"ם מתחיל למנות את הדורות ממשה רבינו עד רב אשי. בסוף השיעור של היום הוא גם עושה סיכום של כל הדורות [בחלק מהמהדורות מספרו (באופן לא הגיוני) הוא מונה את רב אשי ורבא יחד, כך שבסוף יוצא להם שבמקום ה-40 הם מונים את "מעם הוי' אלהי ישראל". איך יודעים שזו טעות? כי הרמב"ם כותב בפירושו "ארבעים איש" – ובכך ממעט מהרשימה את ה' (שלמעלה מארבעים האיש)].

נאמר בקיצור: למה יש ארבעים דורות? למה התורה שבעל פה עוברת ארבעים דורות עד לחתימת הגמרא? יש מי שאומר (רמז פשוט ומוכר) שארבעים הדורות הם כנגד ארבעים הימים שמשה רבינו היה בהר. אבל אם אמרנו שהכל כאן הוא בסוד "קרא הדורות מראש" – המשכת דורות הקבלה מהראש, המחשבה הקדומה דא"ק – אז מה הם ארבעים הדברים הנמשכים מהראש של א"ק? הפירוש הכי פשוט בקבלה שארבעים הדורות הם ארבעים הספירות של ארבעת העולמות אבי"ע. כל ארבעת העולמות אבי"ע, יוצאים מהראש של א"ק ובכל עולם יש עשר ספירות, סה"כ ארבעים.

לפי זה, ארבעים הימים (מר"ח אלול) שמשה רבינו היה בהר בקבלת הלוחות השניים רמוזים בסופי התבות "אני לדודי ודודי לי" – חלוקת ארבעים הימים לארבע פעמים י, רמז לעשר הספירות שבכל אחד מארבע העולמות. רק לפי הרמז הזה אפשר לכתוב ספר קבלה שלם שמקביל

תלמיד של יהושע. מצד אחד הוא לא תלמיד של יהושע שהרי היתה הוה-אמינא שפינחס יירש את משה (אבל הוכרע שיהושע יירש). כתוב בענין "זריזות במתינות" (מטבע לשונית של מורנו הבעל שם טוב) שפינחס הוא הזריזות, מצד אבא ("והתורה", מקרא), ויהושע המתינות, מצד אמא ("והמצוה", משנה), וכשיש מחלוקת ביניהם אז המתינות גוברת – למרות שיכול להגיע להתרשלות בכיבוש הארץ – אמא גוברת על אבא ("התורה על פי המצוה" כנ"ל). למרות כל הנ"ל, הרמב"ם מונה את פינחס כאחד מריבוי הזקנים שקבלו מיהושע – חידוש גדול.

"וזאת תורת האדם", ואדם ר"ת אדם דוד משיח. דוד ועוד תורה עולים אדם במילוי: אלף דלת מס שעולה כה ברבוע שהוא ה בחזקת ד, סוד תרכה-הכתר שמות הוי' המנוקדים, כמבואר בספה"ק).

קבלה משני דורות (לפני ואחרי חתימת

המשנה)

יש כאן הרבה דיוקים שלא נספיק היום לבאר את כולם. לדוגמה, הרמב"ם כותב שפינחס קבל יחד עם הזקנים הרבים שקבלו מיהושע, שאינם משבעים הזקנים שקבלו ממשה רבינו. אחד הדיוקים היפים כאן שכמה פעמים משהו קבל מדור אחד וגם מדור שני ומונים אותו כתלמיד הדור השני. משהו שלמד מהבעל שם טוב וגם מהמגיד – נחשב כתלמיד הבעש"ט או תלמיד המגיד?

יוצא כאן שעד חיתום המשנה, עד רבינו הקדוש, בכל מקרה כזה הרמב"ם מחשיב אותו לתלמיד הדור השני. אבל אחרי חיתום המשנה – כנראה אופייני למעבר מהתנאים לאמוראים – מי שלמד משני דורות, כמו רבי יוחנן שלמד מרבי בצעירותו ואחר כך למד מרבי ינאי ועוד, נחשב כתלמיד הדור הראשון. הרמב"ם מחשיב כאן את רבי יוחנן כמקבל מרבי – נגד מה שכתב פעמיים קודם לכן. סימן שזה משהו מהותי שקורה דווקא בדורות האחרונים. אולי קשור לירידת הדורות עם כתיבת המשנה, שמאז אומרים שאדם שזכה אפילו כילד קטן לראות את הגדול של הדור הקודם נקרא שקבל ממנו (וכך לגבי הרמב"ם בעצמו, שמחשיב את עצמו כתלמיד-מקבל של רבי יוסף אבן מיגש). בנוגע להיום, אדם שכילד קטן זכה לראות את הרבי נחשב כתלמיד הרבי, למרות שבהמשך קבל את עיקר תורתו מאחרים. הדור שמקבל מרבינו הקדוש כאן הוא רב ושמואל ורבי יוחנן. רב ושמואל היו גדולים כששמעו מרבי אבל רבי יוחנן היה קטן. זו נקודה מאד מענינת שיש בסדר של הרמב"ם.

למה הקדמנו זאת? כי פינחס קבל ישירות ממשנה רבינו, אך הרמב"ם עושה אותו כאן

אחיה השילוני – השביעי-החביב למשה

(וראה את פניו)

אחרי פינחס יש את עלי, שמואל, ודוד. הייתי רוצה שדוד יהיה השביעי, אבל למעשה הוא הששי (לפי הגרסה שסופרים מה' הוא השביעי, אבל ממשנה רבינו הוא הששי). מי השביעי ממשנה רבינו, עליו נאמר "כל השביעיין חביבין"? אחיה השילוני – משהו יפהפה. אחיה הוא הרבי של אליהו הנביא (מבשר הגאולה), וגם הרבי של רשב"י – רשב"י אומר¹⁸ שמקומו איתו – וגם הרבי של הבעל שם טוב (אחיה אליהו שמעון עולה ישראל ע"ה. בסיס הסדרה הנ"ל של אברהם-משה-שמעון הוא אחיה).

לפי זה, המחלוקת הראשונה בין הרמב"ם והראב"ד – "הכל הולך אחר הפתיחה" – לגבי אחיה השילוני, היא מחלוקת לגבי עצם מהות החסידות. מהראב"ד חושבים שאחיה השילוני לא היה אצל משה אלא רק קבל מדוד, אבל הכסף משנה מפרש – ודאי נכון – שמחלוקתו היא לא על כך שאחיה קבל ממשנה רבינו כשהיה קטן אלא על כך שהוא מקבל מדוד המלך, היות שהיה זקן

1 מבואר באריכות בספר הממד הפנימי פרשת פינחס.

יא זח"ג שט, א.

היתה בעל פה, ולא בכתב – אומרים שהוא קבל מהאחרון. אפשר קצת להבין: תורה שבעל פה מתחדשת בכל דור. כל עוד לא כותבים אותה – עיקר הענין שלה הוא החידוש. אז את העיקר אני מקבל מהאחרון, למרות ששמעתי מהראשון, כי אצל האחרון התורה הכי 'מעודכנת'. ברגע שהתורה נכתבת ועוברת לגדר של "עד" שכתובה ומונחת, הגם שיש עדיין חידושים בכל דור, הכלל הוא שאם למדתי ממישהו קודם זה העיקר. אף על פי שאחר כך למדתי ממישהו אחר וודאי שיש חידושים פה ושם – העיקר הוא מה שלמדתי מהראשון.

מה יוצא מכל זה? כעת נאמר בכיוון אחר – שהדמות של אחיה השילוני היא הממוצע המחבר בין משה רבינו לדוד המלך. אפשר להבין למה הוא בחינה נחוצה למשיח, כי משיח הוא נשמת משה רבינו בגוף דוד המלך²¹. מי מלביש את נשמת משה לתוך גוף דוד? אחיה השילוני. יש רמז יפהפה: משה רבינו אחיה השילוני דוד המלך יוצא גוף פעמים אחד (משה אחיה דוד ר"ת מאד) – "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד". הלבשת משה בדוד היא גם סוד הפסוק שאמרנו קודם – "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך".

היה-נברא

עוד רמז יפה כאן: הרמב"ם כותב שרב קבל מרבי ינאי. יש כאן עוד דוגמה לכך שאחרי שרב למד מרבי הוא קבל מרבי ינאי, ואף על פי כן הוא נחשב כמקבל מרבינו הקדוש. על כך כותב הראב"ד – המחלוקת השניה שלהם (בראשונה הוא משיג אך לא 'יורד' עליו לגמרי, והרי הירידות הן עיקר היחודיות של הראב"ד, וזה מתחיל מההשגה השניה) – "זה לא היה ולא נברא".

על מה הראב"ד אומר זאת? על כך שהרמב"ם אומר שרב למד מרבי ינאי. כל ההשגה היא:

ממנו (זו הדוגמה השניה, שקטן קבל מרבי גדול ואחר כך כשגדל קבל מרבי אחר ונחשב תלמיד השני). לפי הראב"ד, אפשר לומר שאחיה ישב בבית דין של דוד – נתן לו כבוד – אבל אי אפשר לומר שהוא מקבל מדוד. כך הכסף משנה מסביר את השגת הראב"ד על הרמב"ם.

שוב, על פניו, בהשקפה ראשונה, חושבים שהראב"ד לא מסכים שאחיה השילוני היה כל כך זקן והאריך ימים 400 שנה ויותר וישב בבית דינו של דוד – אבל זו גמרא, מה אפשר לעשות... הגמרא אומרת שאחיה השילוני הכיר את עמרם, אז ודאי הכיר גם את משה רבינו בנו.

קודם כל, רואים שבשושלת הקבלה של 40 איש, "החביב" הוא אחיה השילוני. הרבי אומר שהחביבות של כל אחד מ"כל השביעין חביבין" היא בהיותו שביעי לראשון (כפי שהרבי אומר על עצמו, שביעי לאדמו"ר הזקן). כך החביבות של אחיה השילוני היא בהיותו נעוץ במשה רבינו, בטל אליו ומקבל ממנו – הוא בתכלית הענוה כמשה רבינו, משקף לגמרי את הראשון (והסימן: אחיה הוא משילה, בגימטריא משה!).

הדבר הזה הוא הפלא ופלא באופן בו הוא מסביר את החידוש של אחיה השילוני – שהוא השביעי, ודווקא השביעי ממש ראה את הראשון. כאילו נאמר שהרבי כאשר היה קטן-קטן היה ממש בתוך אדמו"ר הזקן ורק אחר כך הוא גדל וקבל מהששי. זה מה שהוא אומר לגבי אחיה השילוני – כשהוא היה קטן הוא שמע ממשה רבינו, ולא אומרים שהוא תלמיד שלו אלא רק שיש לו זיקה אליו, וכשהוא גדל הוא ישב אצל הששי וקבל ממנו. זה משהו מופלא לגבי המושג "כל השביעין חביבין" – החביבות בשל הקשר לראשון, יוצא שהוא ממש נמצא אצל הראשון.

אחיה השילוני – הממוצע בין משה לדוד

המלך

אם אחיה היה אחרי רבינו הקדוש, כמו שדייקנו מרבי יוחנן, כבר היינו אומרים שהוא מקבל ממשה רבינו. אבל עד רבי – כשהתורה שבעל פה

יב כמבואר בספר לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'", ובכמה מקומות.

בולט אצל אחיה מאשר אצל פינחס. אצל אחיה יש מחלוקת רמב"ם וראב"ד, מה שאין כן אצל פינחס שיותר מובן ומוסכם. מה שחשוב שזו תופעה של השלישי ושל השביעי – פינחס הוא השלישי למשה (ולכאורה הרמב"ם לא סובר ש"פינחס זה אליהו") ואחיה הוא השביעי למשה. שלישי ושביעי גם הולכים יחד, ובשניהם יש כאן את אותה תופעה שנקראים על שם הרבי האחרון (יהושע-פינחס דוד-אחיה בגימטריא 637, 7 ברבוע פעמים 13, "והיה אמונת עתיך חסן ישועת חכמת ודעת [ששה סדרי משנה] יראת הוי' היא אוצרו").

"אמר אברהם: זה לא היה ולא נברא". כמה שוה רב ועוד ינאי? 273. כמה שוה היה-נברא? גם 273. הראב"ד אומר "זה לא היה ולא נברא", אבל בודאי שהוא עשה את הגימטריא שהיה-נברא שוה רב-ינאי. הרמב"ם אומר שהיה ונברא והראב"ד אומר שלא היה ולא נברא (ידוע שבבית מדרשו של הראב"ד הופיע "סוד הוי' ליראיו" בגימטריא "זה לא היה ולא נברא"! והוא סוד "אתקשטת בקשוטין דלא הוו", כמבואר במ"א. והוא הערך הממוצע של אברהם-משה-שמעון כנ"ל).

הווארט שאמרנו, שקוראים לחכם על שם הרבי השני אצלו למד – ולא הרבי הראשון – יותר

דבר יום כימו

שבוע יום הכיפורים

השבת. האישון ההפוך בתוך העין מסתכל עמוק יותר מאשר האיש שעומד מולו.

שבוע יום הכיפורים יום שני – ענג שבתון

ביום השבת יש מצוה להתענג ואסור להתענות, ואילו ביום הכיפורים נאמר "ועניתם את נפשותיכם". נראה שהעינוי הוא ההיפך הגמור מענג, למרות הדמיון המפתיע בין השרשים (ענה-ענג).

אך האמת היא שביום הכיפורים אנחנו נמצאים בעולם שעליו נאמר "העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה". בעולם הבא אין אכילה ושתייה גשמית, אבל יש תענוג נפלא לנשמה. כך גם ביום הכיפורים, אנחנו מתעלים מעל הממד הגופני הרגיל (שרוצה אוכל גשמי), ומתענגים מהנשמה שמחיה את הגוף.

אתמול למדנו שהשבת היא "אור ישר" שיורד מלמעלה, האור הזה מתייחס למציאות הגשמית ולכן צריך לענג את הגוף. אבל יום כיפורים הוא "אור חוזר" המגיע למקום גבוה יותר, ולכן בו אנחנו יכולים להנות מזיו השכינה. בשבת אנחנו מקיימים "להתענג בתענוגים ברבורים ושליו ודגים" (כמו ששרים בזמירות שבת), וביום הכיפורים מתקיים בנו הפסוק "לחיותם ברעב" במשמעות שבעצם הרעב של הצום יש חיות פנימית.

שבוע יום הכיפורים יום ראשון – שבת שבתון

בשבוע הזה נתכונן מעט ליום הכיפורים. כיון שיום הכיפורים נקרא בתורה "שבת שבתון", נדבר על הקשר בינו לשבת (מה גם שהשנה יום הכיפורים חל בשבת)^א.

המדקדקים מסבירים שהמלה **שבתון** פירושה "שבת קטנה". הדוגמה לכך היא במלה **אישון**, כמו בפסוק שקראנו בתורה בשבת האחרונה "יצרנהו כאישון עינו" – הוא השחור שבעין שבו רואים השתקפות של **איש קטן** (הרד"ק בספר השרשים).

האיש-הקטן נראה בתוך האישון בצורה הפוכה (נסו לבדוק בעינים של מי שנמצא לידכם), כך שיש לנו איש גדול ישר, ומולו משתקף איש קטן הפוך. זו דוגמה יפה של המושגים "אור ישר" ו"אור חוזר" – אור גדול שמגיע מאת ה' אלינו, ואור שחוזר מאתנו בצורה הפוכה.

זו המשמעות העמוקה של שבת ושבתון. השבת היא אור ישר, ה' שבת מכל מלאכתו וקידש את יום השבת. ואילו יום הכיפורים, "שבתון", הוא אור חוזר ביחס לשבת. הדבר מתבטא בכך שיום הכיפורים הוא שיא ה**תשובה**, האדם שב וחוזר אל מקורו, באור חוזר.

אם ביום הכיפורים כולנו בעלי תשובה, הרי בשבת כולנו צדיקים, כמו שה' ברא אותנו ("האלקים ברא את האדם ישר", באור ישר).

ומה גדול יותר? "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים". האור החוזר של יום הכיפורים מגיע לדרגה גבוהה יותר מאשר המקור שממנו יוצא האור הישר של

א כל הדברים לקוחים ממאמר 'שבת שבתון' בספר תשובת השנה, עיי"ש.

שבוע יום הכיפורים יום שלישי – סוד

הצם-צום

יום הכיפורים נקרא "שבת שבתון". כבר ראינו שהמלה 'שבתון' מתפרשת כמו 'שבת קטנה' (כמו איש-אישון). כלומר, האותיות ון מציינות הקטנה וצמצום. אכן, ביום הכיפורים אנחנו עוסקים בצמצום, לא מכניסים לתוך הגוף מאכל ומשקה. שימו לב לקשר בין המלה צום לפעולת הצמצום. אפשר גם להפוך את המלה צמצום לשתי מלים צץ צום.

אחד הסודות הכי עמוקים בקבלה הוא "סוד הצמצום". האר"י הקדוש אומר שכדי לברוא את העולם הקב"ה צמצם את אורו האין-סופי ויצר מעין חלל ריק וחשוך שבתוכו נברא העולם (כמובן, לא מדובר על תיאור גשמי). הפירוש הפשוט של הצמצום הזה הוא סילוק האור האלוקי והעלמתו מאתנו. אבל יש משמעות נוספת למושג צמצום – ריכוז, לצמצם ולדחוס דבר גדול בתוך מקום קטן. כך למשל אומרים חז"ל שהקב"ה "צמצם שכינתו" בתוך המשכן והמקדש, משהו אין-סופי נכנס בתוך משהו סופי (וזה באמת פלא עצום). בעומק, גם הצמצום שהאר"י הקדוש מדבר עליו תכליתו צמצום-ריכוז של האור האלוקי שמתגלה לבסוף בתוך הבריאה, שכן "התאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים".

זהו הסוד של הצמצום שלנו ביום הכיפורים, "שבת שבתון". על ידי הצום אנו מזדככים ו'מושכים' את הקב"ה לצמצם את שכינתו ולהתגלות בתוכנו. כך נאמר בגמרא "עתידין צדיקים שאומרים לפניו קדוש, כדרך שאומרים לפני הקדוש ברוך הוא" - האיש הגדול מצטמצם ומתרכז בתוך האישון הקטן.

שבוע יום הכיפורים יום רביעי – שבת

לכם

גם השבת וגם יום הכיפורים נקראים בתורה "שבת שבתון", אבל שימו לב להבדל הבולט בין הפסוקים. בשבת נאמר: "שבתון שבת קדש לה" (בפרשת בשלח), "ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לה" (בפרשת כי-תשא, וחוזר בצורה דומה גם בפרשות ויקהל ואמור). וביום הכיפורים נאמר "שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם" (בפרשת אחרי-מות, וכיוצא בזה בפרשת אמור¹). השבת היא לה' ויום הכיפורים הוא לכם.

"שבת לה" – את השבת ה' מקדש, כמו שאומרים בתפלה "ברוך אתה ה' מקדש השבת", הוא קבע את הסדר של ששת ימי המעשה ושבת אחריהם. "שבת שבתון לכם" – את יום הכיפורים אנחנו קובעים, כמו שאומרים בתפילה "מקדש ישראל והזמנים", ה' מקדש אותנו ואנחנו מקדשים את הזמנים. אמנם הדבר נכון בכל החגים שאותם אנו קובעים על ידי קידוש החודש (או קביעת הלוח בזמן הזה), אבל מודגש במיוחד ביום הכיפורים, כפי שמסופר במשנה על ויכוח שהיה בין החכמים על קידוש החודש ובו ציוה רבן גמליאל על רבי יהושע לבוא אליו במקלו ביום הכיפורים שחל להיות בחשבוננו, ורבי יהושע קיים את דבריו כיון שהעיקר הוא מה נקבע בבית הדין (אפילו אם טעו). אגב, הדבר נוגע במיוחד לשנה הזו, כי רבי יהושע בן חנניה עולה בגימטריא תשעה – זה הזמן להתקשר לדמותו המיוחדת של רבי יהושע.

השבת מגיעה מלמעלה (אור ישר), ויום הכיפורים עולה מלמטה (אור חוזר) – כמו בעלי התשובה העולים עד אין סוף.

ב פרשת אמור כתוב "שבת שבתון הוא לכם".
היא לכם הוא לכם = יצחק = ד פעמים בן
(אליהו) = ח פעמים הוי'. היא לכם = 106 = הוי'
במספר קדמי (וכן אל במספר קדמי).

לעומת זאת, השבת שייכת לספירת החכמה, הקדש האלוקי עצמו מעל המציאות המושגת. אמנם באופן גלוי הבינה נמצאת מתחת לחכמה, אך באמת יש בה קשר מיוחד לדרגה העליונה ביותר ("עתיקא"), כמו המעלה של בעלי התשובה על הצדיקים הגמורים.

שבוע יום הכיפורים יום שישי – אמונה

השיא של היום הקדוש הוא בסיום תפילת נעילה, בהכרזה "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", "ה' הוא האלהים". מעמד זה הוא ביטוי נעלה של אמונה, כמו שניתן לראות את ההתעוררות הגדולה בשעה זו גם אצל אנשים שבחיי היום-יום נראים רחוקים מתורה ומצוות.

"שבת שבתון הוא לכם" – הקשר שלנו ליום הכיפורים מתרכז במלים "הוא לכם" (לעומת השבת שעליה נאמר "קדש לה"). והנה, "הוא לכם" בגימטריא אמונה, האמונה בכוח של התשובה לגבור על הכל ולהגיע עד ה', עד השורש הכי ראשוני של נשמות ישראל.³

מעמד הסיום של יום הכיפורים נעשה דווקא בציבור, מעמד שנגב של קידוש השם ברכים.

ג אמונה אותיות מן הוא, שנאמר על המן ויאמרו איש אל אחיו מן הוא" (כמבואר אצלנו בכ"מ). והנה המן שייך לשבת שבה נאמר "ויברך ויקדש" – "ברכו במן וקדשו במן", ויש בה לחם משנה כנגד המן. בפרט, "ויברך" הוא כנגד הברכה במן שנאכל בשבת, ו"ויקדש" כנגד הקדושה ביום הכיפורים שבו לא אוכלים, דהיינו ש"ויברך" הוא אור ישר (שבת) ו"ויקדש" הוא חוזר (יה"כ). ונמצא שיש כאן התכללות, שהרי השבת היא קדש בעצם, "ויברך" הוא "קדש להוי'", ואילו "ויקדש" הוא אור חוזר, "שבת שבתון הוא לכם". כך אנו מוצאים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שבו "מקדש" הוא אור חוזר, מעשה האדם שבונה בית קדושה לשם ה', ו"ושכנתי בתוכם" הוא אור ישר, גילוי אלוקות.

שבוע יום הכיפורים יום המשיח – היובל

אנו מונים את שנות השמיטה, שבע שבע (כאשר שנת תשע"ח היא השנה השלישית לשמיטה), אבל במצב הרצוי – כאשר כל עם ישראל נמצא בנחלתו – יש גם את שנת היובל, השנה החמישים שבאה לאחר מחזור של שבע שמיטות. בשנת היובל יש תפקיד חשוב ליום הכיפורים: "וּסְפַרְתָּ לְךָ שָׁבַע שָׁבָתֹת שָׁנִים שָׁבַע שָׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ זְמֵי שִׁבְעֵי שָׁבָתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם. וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְהִיָּה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ".

על השמיטה נאמר "וְיִשְׁבְּתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַה'", השמיטה בשנים מקבילה לשבת בימים, וגם שנות השמיטה קבועות כמו השבת – שבת לה'. אבל שנת היובל תלויה במעשה שלנו, מניין השנים וקידוש היובל, כמו יום הכיפורים שעליו נאמר "שבת שבתון הוא לכם". הדרור של שנת היובל, שבו כל אחד שב לאחוזתו ומשפחתו, הוא ממש כמו התשובה של יום הכיפורים, השחרור מכל החטאים. כך גם נאמר שהמשיח מגיע במוצאי השנה השביעית, רמז לשנת היובל שאחרי השמיטה, ונמצא שהשופר של היובל הוא שופר הגאולה.

והנה בכריאת העולם היום הראשון למעשה בראשית היה כ"ה באלול, ראש השנה היה היום השישי (שבו נברא האדם וחטא), השבת הראשונה היתה ב-ב' בתשרי, והשבת השניה היתה בט' בתשרי. אם כן, "בתשרי היה שוב ביום ראשון בשבוע – כמו שהיובל מגיע אחרי שנת השמיטה.

במושגי הקבלה: התשובה שייכת לספירת הבינה המכונה בזוהר "עולם החירות". לבינה יש יחס למציאות, היא מכירה בחטאים ומתקנת אותם, כמו גם המנקה את הכלוך של בנה הקטן.

גמר חתימה טובה לכולם!

אכן, ממש לפני "פרשת המועדות" בפרשת אמור כתוב הפסוק 'וְיָלֵא תַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם קְדָשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם" – זו הכותרת של כל המועדים, והיא מתגלה בנקודת השיא של יום הכיפורים.

על קידוש השם נאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל", כאשר המילה "בתוך" מלמדת שמדובר במעמד עשרה יהודים (לפחות). הדבר רמוז בביטוי של יום הכיפורים "שַׁבַּת שְׁבֶתוֹן הוּא לְכֶם": האותיות האמצעיות **בתוך** ארבעת המלים הללו הן **בתוך** ("שבת שבתון הוא לכם")! ⁷

דיש בתורה שש פעמים "שבת שבתון" ועוד פעם אחת "שבתון שבת", סך הכל שבע פעמים, "כל השביעין חביבין", סוד השבת. יש לכוון את שבע הפעמים כנגד שבע המדות, כפי הסדר בתורה: שלש פעמים ראשונות כתוב בעניין השבת, כנגד חסד גבורה תפארת. פעם רביעית בעניין יום הכיפורים, כנגד הנצח, "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" – נתינת כח ביוה"כ לעשות חיל כל השנה. פעם חמישי בעניין השבת, כנגד ההוד. פעם שישי בעניין יום הכיפורים, כנגד היסוד, תיקון הברית ביוה"כ. ופעם שביעית בעניין השמיטה, שבת הארץ, כנגד המלכות, כמובן בפשטות.

שבת שבתון = 1460 = 20 פעמים חכמה, סוד השבת, מוחין דאבא. 7 פעמים שבת שבתון = 140 פעמים חכמה, דהיינו חכמה פעמים חכמה בינה! על השבת נאמר "קדש להוי" שכולה 460, וכיון ששבת שבתון הוא 1460, נמצא ש-שבת שבתון הוא סוד 1000 אורות קדש להוי' (אלף אורות שניתנו למשה, נלקחו ממנו בחטא העגל וחוזרים לו בכל שבת, והוא מזכה את ישראל).

בקביעות השנה הזו (תשע"ח) שיום הכיפורים חל בשבת, יש חיבור ויחוד בין השנים. יום השבת יום הכפרים ראשי תבות יהיה, ושאר האותיות עולות 1144 = 26 פעמים 44, דהיינו הוי' פעמים מילוי הוי' (כזה: יוד הא וו הא). הכל בסוד "ביום ההוא יהיה [ראשי התבות הנ"ל] הוי' אחד ושמו אחד [שאר האותיות שהם כפל הוי' במילוי]".

סופי התבות (יום הכפרים יום השבת) עולים 520, 20 פעמים הוי'. אמצעי התבות עולים 624, 24 פעמים הוי'.

"קדש להוי'" שנאמר בשבת הוא אור ישר, בחינת "ויאמר אלהים יהי אור". "היא-הוא לכם" שנאמר ביוה"כ הוא אור חוזר, בחינת "ויהי אור". והנה יהי אור ויהי אור = עת, היינו עת קץ במהרה בימינו. וביחד עם יום השבת יום הכפרים (כנ"ל) עולה 1644 = "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" = 4 פעמים יום הכפרים (12 פעמים 137)!

לעילוי נשמת
ראובן בן יששכר
נלב"ע ט' תשרי תש"כ